

BEOORDELINGSRAPPORT

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
Opleiding tot leraar voortgezet
onderwijs van de eerste graad in
Lichamelijke Opvoeding (HALO)
voltijd en duaal

De Haagse Hogeschool

De kracht van
kennis.

BEOORDELINGSRAPPORT

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
Opleiding tot Leraar voortgezet
onderwijs van de eerste graad in
lichamelijke opvoeding (HALO)
voltijd en duaal

De Haagse Hogeschool

CROHO nr. 35025

Hobéon Certificering

Datum

7 oktober 2014

Auditpanel

Drs. W.G. van Raaijen

Prof. dr. K. Breedveld

Drs. M. Appelman

Drs. J. Koekoek

K. Vreeburg

Secretaris

I.M. Gies Broesterhuizen

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	3
3.	INLEIDING	7
4.	OORDELEN OP NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	11
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	45
6.	AANBEVELINGEN	47
BIJLAGE I	Scoretabel	49
BIJLAGE II	Opleidingsspecifieke eindkwalificaties	51
BIJLAGE III	Schematisch overzicht opleidingsprogramma	53
BIJLAGE IV	Programma, werkwijze en beslisregels	57
BIJLAGE V	Lijst geraadpleegde documenten	61
BIJLAGE VI	Overzicht auditpanel	63

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	De Haagse Hogeschool
status instelling	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Niet van toepassing
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de eerste graad in lichamelijke opvoeding (HALO)
registratienummer croho	35025
domein/sector croho	Bachelor of Education
oriëntatie opleiding	Hbo
niveau opleiding	Bachelor
graad en titel	Bachelor of Education
aantal studiepunten (ec's)	240
afstudeerrichtingen	Niet van toepassing
onderwijsvorm	Competentiegericht onderwijs
locatie	Laan van Poot 363 2566 DA Den Haag
varianten	Voltijd en duaal
relevante lectoraten	Lectoraat Jeugd en Opvoeding Lectoraat Gezonde Leefstijl in een Stimulerende Omgeving
datum audit / opleidingsbeoordeling	17 en 18 juni 2014
contactpersoon (naam en e-mailadres)	Drs. E. van den Haak, opleidingsmanager HALO e.vandenhaak@hhs.nl Ir. P.G.H. (Patricia) Dijcks, senior adviseur Kwaliteit & Accreditatie p.g.h.dijcks@hhs.nl

Basisgegevens hbo-bachelor Opleiding tot Leraar voortgezet onderwijs van de eerste graad in lichamelijke opvoeding, voltijd en duaal¹

bron: Kritische Reflectie De Haagse Hogeschool HALO
peildatum: Januari 2014

Instroom (aantal)	2008	2009	2010	2011	2012	2013
▪ voltijd/duaal	160	166	172	178	185	149
uitval (percentage)						
uit het eerste jaar	2007	2008	2009	2010	2011	2012
▪ voltijd/duaal ²	N.b.	27,5	29,5	34,9	30,3	29,7
uit de hoofdfase				2007	2008	2009
▪ voltijd/duaal ³				10,9	12,1	6,8
rendement (percentage) ⁴				2007	2008	2009
▪ voltijd/duaal				78,2	69,0	N.b.
docenten (aantal + fte)			aantal		Fte	
▪ voltijd/duaal				40	25,8	
opleidingsniveau docenten (percentage) ⁵			Bachelor	Master	PhD	
▪ voltijd/duaal*				51	49	0
docent-student ratio ⁶						
▪ voltijd/duaal				1:26,5		
contacturen (aantal) ⁷			1 ^e jaar	2 ^e jaar	3 ^e jaar	4 ^e jaar
▪ voltijd/duaal**				15	15	13,5
						**

* Drie docenten volgen reeds een masteropleiding en één docent is gestart met een promotietraject.

** Gedurende de lesweken komt het aantal contacturen neer op gemiddeld 24 klokuren.

*** Het gemiddelde aantal contacturen is niet weergegeven, omdat het aantal sterk individueel en afhankelijk is van door de student gemaakte keuzen in het vierde studiejaar.

¹ Bron: Basisgegevens opleidingsbeoordeling 'Indicatoren en definities', Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie, 11 september 2012.

² Het aandeel van het totaal aantal bachelorstudenten (eerstejaars ho) dat na één jaar niet meer bij de opleiding staat ingeschreven, zo mogelijk voor de laatste zes cohorten.

³ Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat in de nominale studieduur zonder het diploma te hebben behaald alsnog uitvalt uit de opleiding, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

⁴ Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat het bachelordiploma haalt in de nominale studieduur + één jaar, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

⁵ Het aandeel docenten (onderwijzend personeel) met een hbo, master en PhD in het totaal aantal docenten (onderwijzend personeel).

⁶ De verhouding tussen het totaal aantal ingeschreven studenten en het totaal aantal fte's aan onderwijzend personeel van de opleiding in het meest recente studiejaar.

⁷ Het gemiddeld aantal klokuren per week aan geprogrammeerde contacttijd, voor ieder jaar van de opleiding.

2. SAMENVATTING

De Haagse Hogeschool (HHS) verzorgt de hbo-bacheloropleiding '*Leraar voortgezet onderwijs van de eerste graad in lichamelijke opvoeding*' in Den Haag. De HALO leidt studenten op voor het beroep van docent lichamelijke opvoeding met een eerstegraads onderwijsbevoegdheid voor het lesgeven in het basisonderwijs, het voortgezet onderwijs en het beroepsonderwijs. Samen met de hbo-bacheloropleiding Sportmanagement maakt de HALO deel uit van de Academie voor Sportstudies. Vanaf het studiejaar 2014-2015 valt de opleiding door een reorganisatie bij De HHS onder de nieuwe Faculteit voor Gezondheid, Voeding en Sport.

De HHS biedt de opleiding aan in een voltijd- en een duale variant. Er is geen sprake van een volwaardige vierjarige duale variant. Het verschil van duaal met voltijd is 30 EC (de LIO-stage⁸) in het vierde studiejaar. Tenzij anders aangegeven, zijn alle bevindingen en oordelen in deze samenvatting vanwege de gelijkenis tussen beide varianten, op beide varianten van toepassing. Binnen de HALO bestaat tevens een verkorte variant voor mbo-studenten die de richting 'Sport en Bewegen' op niveau 4 met succes hebben afgerond.

Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de HALO zijn qua inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd. Zij sluiten direct aan bij de zeven beroepsstandaarden uit het 'Landelijk Opleidingsprofiel Leraar Lichamelijke Opvoeding' van 2013. De studenten van de HALO sluiten de eindkwalificaties af op het niveau 'startbekwaam'.

De HALO wil zich met haar eindkwalificaties onderscheiden door een focus te leggen op regionale kenmerken waaronder de grootstedelijke context en de specifieke didactiek van het basisonderwijs. De accenten die zij legt op het invullen van de maatschappelijke dienstverlening, het geven van inhoud aan de beroepskolom, de sterke binding met het regionale beroepenveld, het persoonlijke contact tussen docent en student en de unieke leslocatie zijn sterke en onderscheidende punten van het programma van de opleiding. De opleiding gaat uit van 'De onderzoekende leraar in het bewegingsonderwijs'. Een afgestudeerde is een beginnend docent die kritisch onderbouwd en praktisch kan handelen met de attitude van een onderzoekende professional ook wel 'de reflectieve practitioner' genoemd. Daarnaast hanteert de HALO het internationaliseringsbeleid van de Academie voor Sportstudies. De HALO-studenten maken gedurende de opleiding kennis met de internationale beroepspraktijk, verruimen hun blikveld ten aanzien van het internationale vakgebied en komen in aanraking met multiculturele aspecten.

In samenspraak met verschillende, doeltreffende regionale netwerken toetst de HALO de eindkwalificaties structureel aan de ontwikkelingen in het vakgebied en in het beroepenveld.

Het auditpanel komt voor Standaard 1 'Eindkwalificaties' tot het oordeel (ruim) 'voldoende'. Het vindt de gekozen profilering (de grootstedelijke context en de didactiek van het basisonderwijs) passend voor de HALO en waardeert de keuze voor de aansluiting bij de regionale kenmerken. Wel ziet het auditpanel enkele verbetermogelijkheden zoals het expliciet opnemen van de aangescherpte visie op praktijkgericht onderzoek en de doelstelling rond internationalisering in de eindkwalificaties. Hoewel de HALO in het programma aandacht heeft voor de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de docent LO (vb. projecten Teamplayers en evenementen), ziet het auditpanel dit nog niet terug in de eindkwalificaties. De opleiding kan in haar beroeps- en opleidingsprofiel de aandacht voor het opleiden tot een breder beroepsperspectief versterken; docenten LO verzorgen immers niet alleen sportlessen, maar van hen wordt ook inzet verwacht in de dienstverlening aan de maatschappij. Het auditpanel beschouwt dit als een logische vervolgstap in de verdere ontwikkeling van de opleiding.

⁸ LIO staat voor Leraren In Opleiding. Deelname aan de LIO-stage is aan ministeriële voorwaarden verbonden. De HALO is de enige opleiding in Nederland die deze stage aanbiedt.

Programma

Het opleidingsprogramma is uitgewerkt tot een integratief, samenhangend curriculum dat sterk gericht is op de beroepspraktijk. In de Beroepspraktijkleerlijn volgen studenten in alle studiejaar verplichte stages in het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs, zijn studenten verantwoordelijk voor de organisatie van (sport)evenementen en voeren de studenten tijdens de verplichte minor Teamplayers multidisciplinaire projecten uit.

Studenten die in het studiejaar 2012-2013 zijn gestart met de opleiding, volgden vanaf het eerste studiejaar de nieuwe Leerlijn Onderzoek. De HALO biedt ouderejaars studenten een (beperkt) remediërend programma aan om onderzoeksvaardigheden te ontwikkelen.

Verbindingen tussen het onderwijs en het onderzoek komen tot stand. De lectoraten *Jeugd en Opvoeding* en *Gezonde Leefstijl in een Stimulerende Omgeving* zijn actief in hun benadering richting de HALO.

De aandacht voor Internationalisering is in het programma sinds 2012 toegenomen.

Het programma sluit aan bij de kwalificaties van alle instromende studenten door het aanbod van efficiëntieprogramma's, een verbeterd Topsportbeleid en de Verkorte Leerroute voor mbo-studenten.

De HALO heeft oog voor de stevige studielast en het dalende studiesucces. Zij treft daar adequate maatregelen voor.

Het auditpanel komt voor de Standaarden 6 'Studeerbaarheid' en 7 'Omvang en duur' uit op het oordeel 'voldoende'. De Standaarden 2 'Oriëntatie', 3 'Inhoud', 4 'Vormgeving' en 5 'Instroom' kwalificeert het auditpanel als het oordeel 'goed', omdat de opleiding over een krachtige stagesystematiek (waaronder de LIO-stage) beschikt, de studenten veelvuldig in aanraking komen met (actuele ontwikkelingen in) de beroepspraktijk, de degelijke inhoud en vormgeving van het programma die studenten in staat stellen de eindkwalificaties te behalen en de succesvolle doorlopende leerlijn van het mbo naar het hbo.

Personeel

Het personeelsbeleid binnen de academie kent een jaarlijkse Resultaat & Ontwikkelingscyclus.

De HALO borgt de kwaliteit van haar personeel structureel door ruime mogelijkheden tot deskundigheidsbevordering en scholing te creëren.

Het docententeam is betrokken, gedreven en bevolgen. De wisselingen in het management die het gevolg zijn van de reorganisatie bij De HHS, laten onverlet dat docenten de beoogde veranderingen zullen effectueren. Dat nog niet alle docenten in het bezit zijn van een mastergraad, is te verklaren vanuit de historie. Dit doet echter niets af aan de ruime kwaliteit van het docententeam. Het percentage masteropgeleide docenten groeit gestaag verder. De personeelsomvang is toereikend voor de realisatie van het programma. Dat er weinig extra ruimte beschikbaar is voor nieuwe initiatieven en dat de opleiding aandacht moet blijven houden voor de werkdruk is belangrijk, maar het heeft op dit moment minder prioriteit.

Voor Standaard 10 'Kwantiteit' komt het auditpanel tot het oordeel 'voldoende'. Bij Standaard 8 'Beleid' en 9 'Kwaliteit' komt het auditpanel door het adequate personeelsbeleid, de ruime deskundigheid van het docententeam, de structurele inzet op deskundigheidsbevordering en de tevredenheid van de studenten over de docenten uit op 'goed'.

Voorzieningen

Door de adequate maatregelen van de opleiding zijn de voorzieningen nog steeds van aanvaardbaar niveau. De materiële voorzieningen beginnen wel gedateerd te raken.

De nieuwbouw in het Zuiderpark zal deze problemen opheffen. Met de verhuizing in de zomer van 2016 naar deze nieuwe sportcampus zorgt de HALO voor een blijvende tevredenheid van (docenten en) studenten ten aanzien van het voorzieningenniveau.

De HALO beschikt over een gestructureerd en intensief studieloopbaanprogramma.

Kenmerkend daarin zijn de kleinschaligheid en het persoonlijke, laagdrempelige contact tussen de docenten en studenten.

De resultaten van de doorgevoerde verbeteringen in de informatievoorziening zullen het komende jaar zichtbaar worden in de evaluaties. Het tijdig bekendmaken van rooster(wijzigingen) blijft een verbeterpunt.

Voor Standaarden 11 'Voorzieningen' en 12 'Studiebegeleiding' komt het auditpanel tot het oordeel 'voldoende'.

Kwaliteitszorg

Door de inzet van een coördinator Kwaliteitszorg is binnen de opleiding vanaf het studiejaar 2013-2014 periodiek meer dan voorheen aandacht voor de evaluatiesystematiek. De opleiding werkt aan de implementatie van een eigen Handboek Kwaliteitszorg.

De opleiding voert nu meer systematisch verbeteringen door in het programma. Het bewaken of de ingevoerde verbetermaatregelen ook daadwerkelijk tot verbeteringen leiden, is een volgende stap in het vervolmaken van de PDCA-cyclus.

De opleiding betreft medewerkers, studenten en het werkveld actief bij de interne kwaliteitszorg. Vooral de gedegen wijze waarop de opleiding het werkveld daar bij betreft is positief. De opleidingscommissie moet nog werken aan haar bekendheid bij de studenten.

Voor Standaarden 13 'Evalueren', 14 'Verbetermaatregelen' en Standaard 15 'Betrokkenheid' komt het auditpanel tot het oordeel 'voldoende'.

Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding voerde de afgelopen periode een aantoonbare kwaliteitsverbetering door in het toetsen en beoordelen. Bovendien scherpste zij de kwaliteitsborging aan. Hoewel dat nog niet aan de orde is, vraagt toetsing en beoordeling op termijn wellicht om een andere invalshoek (bij enkele praktijkvakken meer proces- en ontwikkelingsgericht in plaats van prestatiegericht), vanwege de bredere beroepsrol van de docent LO. De examen- en toetscommissie geven op pro- en reactieve wijze een passende invulling aan hun kwaliteitsborgende rol.

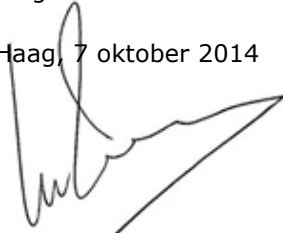
Voor Standaard 16 'Toetsen en Eindkwalificaties' komt het auditpanel tot het oordeel 'voldoende'. Het auditpanel kwam bij de afstudeeropdrachten die het beoordeelde tot het oordeel voldoende ondanks dat het beperkt toegang had tot de onderdelen in het afstudeerdossier. Waar het in de 'oude' afstudeerwerken om historische redenen niet verwonderlijk was dat het auditpanel onvoldoendes aantrof, nam het in de 'nieuwe' afstudeerwerken aantoonbaar verbeteringen waar. Het niveau van onderzoeksvaardigheden in de afstudeerwerken is in de loop der jaren verbeterd en het auditpanel heeft er vertrouwen in dat dit nog verder zal verbeteren. Het vakinhoudelijke niveau van de studenten in de vakwerkplannen, de stage en het portfolio waar de opleiding het merendeel van de studiepunten aan toe kent, laat zien dat studenten het hbo-bachelorniveau bereikt hebben. Het is nu tijd om in de archivering van toetsen (inclusief de beoordeling) en het transparant maken van de beoordeling in het geval van groepswork of bij deelopdrachten verbeteringen door te voeren.

Algemene conclusie:

De HALO is van oudsher een gedegen opleiding waarbinnen studenten de kleinschaligheid, de sfeer en de begeleiding waarderen. Door de reorganisatie bij De HHS en door de verhuizing naar de nieuwe Sportcampus op het Zuiderpark zullen de nodige veranderingen plaatsvinden. Deze ontwikkelingen bieden de opleiding een kans om de visie 'HALO is passie voor bewegen' sterker uit te dragen. De opleiding realiseert naar het oordeel van het auditpanel de basiskwaliteit en op een aantal thema's steekt zij daar zelfs bovenuit. De dingen die de opleiding nu doet, doet ze over het algemeen goed. Tegelijkertijd bestaan binnen de HALO enkele thema's die eerder in deze samenvatting zijn genoemd en waar zij de komende periode nog mee aan de slag dient te gaan.

Het auditpanel komt tot de overall kwalificatie 'voldoende' en adviseert de NVAO derhalve de opleiding te accrediteren voor een periode van zes jaar.

Den Haag, 7 oktober 2014

drs. W.G. van Raaijen,
voorzitter

I.M. Gies Broesterhuizen,
secretaris

3. INLEIDING

Toezicht op en beoordeling van de opleiding HALO

De Haagse Hogeschool (HHS) wenst de in 2009 door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) verleende accreditatie voor de *Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de eerste graad in lichamelijke opvoeding* (HALO) verlengd te zien met wederom een periode van zes jaar; de accreditatiecyclus in het Nederlands hoger onderwijs.

De voordracht voor accreditatie betreft om precies te zijn de volgende opleiding:

Naam	Opleidingsniveau	Varianten	Leslocatie
Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de eerste graad in lichamelijke opvoeding	hbo-bacheloropleiding	Voltijd en Duaal	Den Haag

Het voorliggende beoordelingsrapport is de resultante van een zogeheten 'Uitgebreide Opleidingsbeoordeling', die op 17 en 18 juni 2014 is uitgevoerd door een auditpanel van onafhankelijke deskundigen aan de hand van het NVAO-beoordelingskader⁹. Dit rapport behandelt achtereenvolgens de bevindingen, overwegingen en conclusies van het auditpanel over de opleiding HALO op zestien kwaliteitsstandaarden, gegroepeerd naar 'beoogde eindkwalificaties', 'programma', 'personeel', 'voorzieningen', 'kwaliteitszorg' en 'toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties'.

In opdracht van De HHS en in overleg met de opleiding is het auditpanel (zie bijlage VI voor een toelichting) door Hobéon samengesteld en goedgekeurd door de NVAO.

Positionering van de opleiding HALO binnen de hogeschool

De Haagse Academie voor Lichamelijke Opvoeding (nu de Haagse Academie voor Sportstudies) is met haar 101 jaar de oudste academie voor lichamelijke opvoeding in Nederland. Sinds 1986 maakt zij deel uit van De HHS. Binnen de Academie voor Sportstudies biedt De HHS twee hbo-bacheloropleidingen aan, te weten de HALO en Sportmanagement.

Vanaf het studiejaar 2014-2015 vindt een reorganisatie plaats binnen De HHS, waarbij de veertien academies opgaan in zeven faculteiten. De Academie voor Sportstudies fuseert met de Academie voor Gezondheid tot de Faculteit voor Gezondheid, Voeding en Sport. De volgende zes opleidingen gaan tot deze nieuwe faculteit behoren: HALO, Sportmanagement, HBO-V, Huidtherapie, Voeding & Diëtetiek en Bewegingstechnologie. Ook de organisatie rondom het ondersteunend personeel wordt herzien. In 2016 zal De HHS de opleidingen HALO, Sportmanagement en Bewegingstechnologie verzorgen op een nieuwe locatie, te weten de Sportcampus Zuiderpark.

Karakteristiek van de opleiding HALO

De HALO leidt studenten op voor het beroep van docent lichamelijke opvoeding met een eerstegraads onderwijsbevoegdheid¹⁰. De HHS biedt de opleiding aan in een voltijd- en een duale variant. Totaal zijn circa 650 studenten en 40 docenten verbonden aan de opleiding.

Er is geen sprake van een volwaardige vierjarige duale variant. Alle studenten starten in de voltijdvariant. Nadat een student alle studiepunten van de eerste drie studiejaar van deze variant heeft gehaald, kan hij/zij overstappen naar de duale variant. Het verschil van duaal met voltijd is 30 EC (de LIO-stage¹¹) in het vierde studiejaar. Circa 10 studenten volgen deze route.

⁹ Beoordelingskader Accreditatiestelsel Hoger Onderwijs Beperkte of Uitgebreide opleidingsbeoordeling, Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie d.d. 22-11-2011

¹⁰ Met een eerstegraads onderwijsbevoegdheid mag een docent lesgeven in het basisonderwijs, aan alle klassen van de havo en het vwo in het voortgezet onderwijs, in het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs en in het beroepsonderwijs en volwasseneneducatie.

¹¹ LIO staat voor Leraren In Opleiding.

Het auditpanel komt in dit rapport, vanwege de gelijkens tussen beide varianten, bij de standaarden tot dezelfde oordelen en grotendeels tot dezelfde bevindingen. Alleen in de standaarden waar dat relevant is, beschrijft het auditpanel expliciet haar bevindingen over de duale variant. Alle andere bevindingen hebben zowel betrekking op de voltijd- als de duale variant.

Binnen de HALO bestaat ook een verkorte variant voor mbo-studenten die de richting 'Sport en Bewegen' op niveau 4 met succes hebben afgerond. Vanaf het studiejaar 2009 zijn ieder jaar twee groepen in de Verkorte Leerroute gestart. De studenten kunnen een jaar studieduurverkorting krijgen. In het rapport wordt dit nader toegelicht.

Ontwikkelingen na vorige accreditatie van de opleiding HALO

In september 2008 vond de vorige visitatie van de HALO plaats. De opleiding is toen positief beoordeeld. In november 2009 besloot de NVAO dit oordeel over te nemen en accreditatie te verlenen aan de opleiding. Het toenmalige auditpanel had geen bijzondere verbeterpunten. De verbeterpunten van de opleiding gaven het auditpanel voldoende vertrouwen in het eigen 'ontwikkelvermogen' van de opleiding. Deze punten zijn door de opleiding aantoonbaar opgepakt en er zijn verbeteringen op deze en andere punten doorgevoerd (zie Tabel 1).

Relevante wijzigingen in de opleiding na de vorige audit		
Thema	Verbeterpunten auditpanel/opleiding	Maatregelen opleiding
Beoogde eindkwalificaties	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Het resultaat van het overleg met de werkveldcommissie is niet zichtbaar in de verslagen en de opkomst bij overleggen is laag. In het plan 'Borging inbreng werkveld HALO' zitten garanties om de inbreng van de praktijk zichtbaar te maken. ▪ Internationale oriëntatie heeft binnen de opleiding een lage prioriteit. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Het internationaliseringsbeleid is binnen hogeschoolkaders vastgesteld door academie/opleiding. Een breed spectrum aan activiteiten vindt plaats m.b.t. internationalisering ▪ De werkveldcommissie is vervangen door verschillende Netwerken (zie Standaard 1)
Programma	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De opleiding heeft maatregelen getroffen m.b.t. de rendementen, met name de studieadviesnorm van 50 EC in relatie tot het negatief bindend studieadvies moet het selectievermogen van de opleiding verhogen. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Er heeft een onderzoek plaatsgevonden naar de nominale studielast in relatie tot de ervaringen van studenten. ▪ Het propedeuserendement na 1 jaar kent weinig verbetering. Talloze herzieningen zijn doorgevoerd (zie Standaard 6).
Personeel	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Docenten ervaren de werkdruk als hoog. Door het inzichtelijk maken van de jaartaak tracht de opleiding de werkdruk te verminderen. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Het beleidsplan deskundigheidsbevordering HALO is opgesteld en in uitvoering. ▪ Inzet bij één opleiding, wijziging toeslag per les, cursus Ciep (hantering werkprocessen/ timemanagement).
Voorzieningen/ Studieloopbaanbegeleiding	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Een knelpunt in de informatievoorziening is de tijdigheid van de informatie. Er zijn voldoende initiatieven aanwezig om dit punt het komende jaar aan te pakken. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Informatievoorziening: opstellen handboeken en verbeteren en bewaken procedures (met succes). ▪ Er is een volledig SLB-traject geïmplementeerd. Indien nodig is scholing ingezet. ▪ Studievoortgangregistratie: De procesbewaking en de planning is sterk verbeterd en wordt ook zo beleefd.

Relevante wijzigingen in de opleiding na de vorige audit		
Thema	Verbeterpunten auditpanel/opleiding	Maatregelen opleiding
Kwaliteitszorg	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Er is nog geen sprake van een integraal kwaliteitsbeleid, doch de interne kwaliteitszorg wordt in toenemende mate systematisch aangepakt. ▪ De terugkoppeling tussen afname en bekendmaken van de resultaten kan verbeterd worden. ▪ De participatie van en bekendheid bij de studenten van de opleidingscommissie is minimaal. Ter verbetering worden klassenvertegenwoordigers, die zitting hebben in de opleidingscommissie, aangesteld. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hogeschool breed is een Handboek kwaliteitszorg ingevoerd. Ook op opleidingsniveau is dit Handboek richtinggevend. ▪ Kwaliteitszorg is een continue proces en is door de aanstelling van een kwaliteitscoördinator belegd.
Toetsen en beoordelen	-	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Op het vlak van Toetsing zijn maatregelen getroffen (zie Standaard 16).

Tabel 1 – Doorgevoerde verbeteringen na vorige audit

4. OORDELEN OP NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau (bachelor–master) en oriëntatie (hbo–wo) binnen het Nederlands kwalificatieraamwerk. Zij sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Inhoud eindkwalificaties

Het opleidings- en beroepsprofiel van de opleiding HALO van De HHS is gebaseerd op het 'Beroepsprofiel leraar lichamelijke opvoeding' van 2010 en het 'Landelijk Opleidingsprofiel Leraar Lichamelijke Opvoeding' van 2013, zo stelt het auditpanel vast. De opleiding hanteert de zeven landelijk vastgestelde beroepsstandaarden (zie Bijlage II – Opleidings specifieke eindkwalificaties). De HALO leidt haar studenten op tot beginnende docenten lichamelijke opvoeding (LO) met een eerstegraads bevoegdheid voor het lesgeven in het basisonderwijs, het voortgezet onderwijs en het beroepsonderwijs.

In het voorjaar 2012 verscheen de 'Kennisbasis docent lichamelijke opvoeding'. In deze landelijke kennisbasis zijn per beroepsstandaard de kennisdomeinen geordend (zie Bijlage II – Opleidings specifieke eindkwalificaties). De HALO nam deze kennisbasis als uitgangspunt bij de uitwerking van haar eindkwalificaties. De doelstelling van het project 'Peer reviewing', waar de HALO in participeert, is onder andere om het komende jaar de implementatie van de landelijke Kennisbasis LO in het programma van de zes ALO's te borgen. Het auditpanel steunt dit initiatief.

Profilering

De opleiding heeft zicht op vergelijkbaar onderwijs in het buitenland. De wijze waarop het onderwijs bij de opleidingen 'Leraar voortgezet onderwijs van de eerste graad in lichamelijke opvoeding' (ALO's) in Nederland is ingericht, wijkt af van de rest van de wereld. Zo is in Nederland sprake van een vierjarige hbo-bacheloropleiding, terwijl de opleiding elders op universitair niveau wordt aangeboden. Daarnaast is de opleiding in Nederland van meet af aan gericht op het docentschap binnen het domein Lichamelijke Opvoeding, terwijl het accent in andere landen (vb. in België) ligt op het algemene docentschap met op termijn een specialisatiekeuze (vb. lichamelijke opvoeding en bewegingsrecreatie). De inhoud (en het niveau) van de eindkwalificaties en het curriculum van de HALO met verwante opleidingen in het buitenland zijn niet echt vergelijkbaar.

De opleiding richt zich ten opzichte van de andere ALO's in Nederland op de volgende punten:

- HALO-studenten zijn op de hoogte van regionale kenmerken en moeten kunnen functioneren in een grootstedelijke context. Het overheidsbeleid binnen de Haagse regio is gericht op het aanstellen van bevoegde docenten LO in het basisonderwijs. Doordat HALO-afgestudeerden veelal werk vinden in het basisonderwijs, richt de opleiding zich naast de grootstedelijkheid op de specifieke didactiek van dit type onderwijs.
- De HALO richt zich in het kader van de dienstverlening aan de maatschappij op het ondersteunen bij en het organiseren van (grootschalige) sportevenementen voor de gemeentelijke overheden, de opleidingsinstituten, de buurtorganisaties en de verenigingen.
- De opleiding geeft inhoud aan de beroepskolom door een krachtig samenwerkingsverband met de onderwijsinstellingen in het mbo gericht op een drempelloze overgang van studenten van het mbo naar het hbo.

De sterke binding met het regionale beroepenveld (zie Standaard 2), het persoonlijke contact tussen de docent en de student (zie Standaard 9) en de unieke locatie aan de Laan van Poot in Den Haag (zie Standaard 11) zijn ook onderwerpen waar de opleiding een accent op legt.

Het auditpanel vindt bovenstaande focuspunten adequaat en passend bij een opleiding tot docent LO in de Haagse regio. Vooral het eerste punt geeft een onderscheidend profiel mee aan studenten van de HALO. De opleiding richt zich op het bewegingsonderwijs in de context van de grote stad Den Haag. Zij heeft aandacht voor de grootstedelijkheid en de bewegingsdidactiek in het basisonderwijs, zonder dat dit ten koste gaat van de aandacht voor het voortgezet onderwijs. Het auditpanel kan zich voorstellen dat de opleiding deze thema's een expliciete plaats geeft in de eindkwalificaties/de beroepsstandaarden van de opleiding. De andere thema's waar de opleiding het accent op legt, zijn sterke, onderscheidende punten van de inhoud en de vormgeving van het programma van de opleiding. Zij geven, zo constateert het auditpanel, niet zozeer een eigen inkleuring aan de eindkwalificaties die de studenten moeten behalen.

Praktijkgericht onderzoek

De beroepsstandaard '(Zelf)reflecteren en persoonlijk ontwikkelen' impliceert dat studenten de functie van praktijkgericht onderzoek in de beroepsuitoefening kunnen benoemen en dat zij daarnaast onder meer in staat zijn om wetenschappelijke artikelen kritisch te lezen, data te verzamelen en oplossingen te implementeren. Voorheen beoogde de opleiding haar studenten in het verlengde van deze (brede) doelstelling zo op te leiden, dat zij alle aspecten van onderzoek zelfstandig uit konden voeren. Uit de auditgesprekken blijkt dat de HALO thans meer focus heeft aangebracht in haar visie op praktijkgericht onderzoek. Er gaat nu meer aandacht uit naar een onderzoekende houding van de student ofwel 'de onderzoekende leraar in het bewegingsonderwijs'. De HALO hanteert daarbij het begrip 'de reflectieve practitioner'. Een docent LO dient zich voortdurend af te vragen of het handelen wel effectief is voor de eigen handelingspraktijk en/of voor de eigen professionele ontwikkeling. Dit type onderzoek heeft in sterke mate het karakter van evaluatie en reflectie; ook wel handelingsonderzoek genoemd. De doelstelling van de opleiding is als volgt: *Een afgestudeerde HALO-student is een beginnend docent die met de attitude van een onderzoekende professional kritisch onderbouwd en praktisch kan handelen.* Het auditpanel vindt dat de opleiding mede door de beperking/herijking van de doelstelling, een duidelijke ambitie heeft ten aanzien van het praktijkgericht onderzoek, die bovendien een expliciete plaats heeft in de eindkwalificaties.

Internationale oriëntatie

Ondanks dat de internationale oriëntatie (nog) geen expliciete plaats krijgt in de eindkwalificaties van de opleiding, vindt het auditpanel de doelstelling van de HALO geschikt voor een opleiding tot docent LO. De opleiding hanteert het in 2012 vastgestelde internationaliseringsbeleid van de Academie voor Sportstudies. Uitgangspunt hiervoor is het Haagse Bachelorbeleid op het gebied van internationalisering: *HALO-studenten maken kennis met de internationale beroepspraktijk, verruimen hun blikveld ten aanzien van het internationale vakgebied en komen in aanraking met multiculturele aspecten.* Op het vlak van studentenuitwisseling richt de opleiding zich op 'Internationalisation at home'; Buitenlandse studenten kunnen bij De HHS een deel van het onderwijsprogramma volgen.

Niveau en Oriëntatie eindkwalificaties

In Europees verband zijn de indicatoren voor het bachelorniveau gedefinieerd, te weten de Dublin Descriptoren. Het 'Beroepsprofiel leraar lichamelijke opvoeding' en het 'Landelijk Opleidingsprofiel Leraar Lichamelijke Opvoeding' zijn gebaseerd op deze Dublin Descriptoren. Bovendien heeft de opleiding de te verwerven competenties zelf in overzichten per leerlijn afgezet tegen de Dublin Descriptoren (zie het voorbeeld in onderstaande tabel). Doordat de HALO de landelijke eindkwalificaties hanteert, sluiten de eindkwalificaties aan bij de algemene, internationaal geaccepteerde beschrijving van de kwalificaties van een hbo-bachelorstudent. Ook de eigen uitwerking naar de Dublin Descriptoren toont dit aan.

Dublin Descriptor	Leerlijn: Didactiek	Leerlijn: Studieloopbaanbegeleiding
Kennis en inzicht	Het zelf (beter) leren bewegen en sporten is voor de studenten in de propedeuse en Hoofdphase 1 startpunt om veel kennis over en inzicht in een breed aanbod van activiteitsgebieden te verwerven. Ze leren, naast de kennis over de inhoud van de activiteiten, wat lesgeven is, welke taken de docent heeft en hoe ze deze taken methodisch-didactisch verantwoord kunnen uitvoeren.	Student heeft kennis van professionele communicatie structuren en van verschillende reflectiemodellen. De student heeft kennis van verschillende persoonlijkheidskenmerken en de invloed daarvan op samenwerken. De student heeft vanuit een competentietest kennis over zichzelf gekregen.
Oordeelsvorming	Studenten worden in het begin geconfronteerd met bestaande kennis, inzicht en visies op leren/onderwijzen van bewegen en sport. Hoe verder in de opleiding, hoe meer wij studenten stimuleren een eigen visie op het vak te vormen en dit ook te onderbouwen met feitelijke kennis en valide argumenten	Tijdens de bijeenkomsten waarin in een groep gereflecteerd wordt op persoonlijke leervragen, wordt een beroep gedaan op het analytisch vermogen en de oordeelsvorming van de individuele student. Daarnaast zal iedere student een hulpvraag indienen en aan de hand van de inbreng van de medestudenten zal de student een keuze maken welke inbreng het beste past bij de oplossing van zijn/haar hulpvraag.

Tabel 2 – Voorbeeld uitwerking Dublin Descriptoren naar leerlijn HALO

De opleiding heeft in een matrix alle beroepsstandaarden vertaald naar leerdoelen op verschillende handelingsniveaus: hoofdfase-, afstudeer- en startbekwaam. Zij is net als de andere ALO's in Nederland primair een lerarenopleiding die opleidt tot een eerstegraad bevoegdheid tot docent LO. Afgestudeerden zijn bevoegd om op alle niveaus en onderwijssoorten lessen Lichamelijke Opvoeding te verzorgen. Daarnaast speelt de docent LO een steeds grotere rol in het verbinden en het afstemmen tussen de buurt, het onderwijs en de sportorganisaties (vb. een combinatiefunctionaris, buurtsport- of wijkcoördinator). Uit de gesprekken met alumni werd het auditpanel duidelijk, dat de HALO in het beroeps- en opleidingsprofiel dit bredere beroepsbeeld meer zou kunnen benadrukken (zie H6 – Aanbevelingen). In het programma is hier in toenemende mate aandacht voor (zie Standaard 2).

Onderhoud eindkwalificaties

Het auditpanel stelt vast dat een kruisbestuiving tussen de opleiding, het vakgebied en het werkveld is gewaarborgd. De opleiding participeert in het landelijke Hogescholen Sport Overleg (HSO) en in het Overlegorgaan van de Opleidingsmanagers van de zes ALO's (ALOCO). Binnen beide gremia komen actuele thema's uit het beroepsdomein aan de orde, waarbij het HSO zich op strategische zaken en het ALOCO zich op onderwijskundige/opleidingszaken concentreert. Het HSO organiseert jaarlijks een conferentie waarbij het met de beroepsrelevante partners in gesprek gaat (vb. over de totstandkoming en het onderhoud van het beroepsprofiel en de Kennisbasis docent LO).

De validering van de (eigen) eindkwalificaties geeft de HALO vorm door regelmatig contact met de volgende regionale netwerken:

- Tijdens de jaarlijkse Stagebegeleidersdag bespreken de HALO-docenten en gemiddeld honderd externe stagebegeleiders het profiel van de opleiding en onderdelen van het curriculum (vb. de beroepsstandaarden, de stagedoelstellingen en de beoordelingsverschillen).
- Het PO- en het VO-netwerk komen gemiddeld vier keer per jaar bijeen. De HALO-docenten betrekken de docenten LO uit het werkveld bij de ontwikkeling van de beroepsgroep docent LO en bij het onderwijsprogramma (vb. nieuwe methodieken op het vlak van turnen en spel die de leden van het netwerk uitproberen in hun schoolsituatie).
- De opleiding voert overleg met de gemeente Den Haag op het vlak van sportstimulering in achterstandswijken. Zo blijft zij op de hoogte van regionale ontwikkelingen en specifieke problemen van de regio, waarin een groot aantal HALO-studenten terecht komt.

De HALO houdt ook zicht op de huidige en de toekomstige ontwikkelingen in het vakgebied en het relevante werkveld, doordat de docenten participeren in diverse lectoraten, internationale conferenties bezoeken, presentaties houden, aan gemeenschappelijk onderzoek deelnemen en op individueel niveau samenwerken met universiteiten (vb. de Faculteit Pedagogische Wetenschappen van de Universiteit van Utrecht en de Faculteit der Bewegingswetenschappen van de Vrije Universiteit te Amsterdam).

Weging en Oordeel

Voltijd (en Duaal): voldoende

Het auditpanel komt ten aanzien van deze standaard voor de HALO van De Haagse Hogeschool tot het oordeel (ruim) 'voldoende', omdat de beoogde eindkwalificaties die afgestudeerden dienen te verwerven, aansluiten bij het profiel waartoe de opleiding haar studenten wil opleiden. De eindkwalificaties van de HALO die gelijk zijn aan de beroepsstandaarden uit het landelijke beroeps- en opleidingsprofiel docent LO, hebben een (inter)nationaal referentiekader en ze zijn wat betreft de inhoud, het niveau en de oriëntatie concreet vormgegeven en actueel. Het auditpanel onderschrijft de profilering van de opleiding met daarin de focus op de regionale kenmerken 'grootstedelijkheid' en 'de specifieke didactiek in het basisonderwijs'. Het waardeert bovendien de actieve betrokkenheid van verschillende, doeltreffende regionale netwerken.

Verbetermogelijkheden ziet het auditpanel in het expliciet opnemen van de herziene visie op praktijkgericht onderzoek en de doelstelling rond internationalisering in de eindkwalificaties van de opleiding. Bovendien kan het zich voorstellen dat de HALO haar eindkwalificaties nader inkleurt op basis van de profilering. Hoewel de HALO in het programma aandacht heeft voor de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de docent LO (vb. projecten Teamplayers en evenementen), ziet het auditpanel dit nog niet terug in de eindkwalificaties. Het versterken van de aandacht voor een breder beroepsperspectief dan alleen het opleiden tot de docent LO, beschouwt het auditpanel als een logische vervolgstap in de verdere ontwikkeling van het beroeps- en opleidingsprofiel en de eindkwalificaties van de HALO.

Programma

Standaard 2: De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk.

Toelichting NVAO: Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het beroepenveld en het vakgebied.

Bevindingen

Praktijkgerichtheid

De HALO staat voor het opleiden van professionals gericht op de brede beroepspraktijk van het bewegingsonderwijs. Deze doelstelling krijgt, zo neemt het auditpanel waar, een adequate uitwerking in het programma. In de Beroepspraktijkleerlijn (64 EC) volgen studenten in alle studiejaren verplichte stages en zijn studenten verantwoordelijk voor de organisatie van (sport)evenementen (zie Tabel 3 – Voorbeelden praktijkgerichtheid en Standaard 3). Studenten zijn in de NSE 2013¹² met een 4,0 tevreden over de beroepsoriëntatie en met een 4,1 tevreden over de praktijkgerichtheid van de opleiding en het opdoen van vaardigheden voor de beroepspraktijk.

Voorbeelden praktijkgerichtheid in het programma

Ieder studiejaar maken de studenten in blok vier een integratieve opdracht. De kracht van deze opdrachten is dat de theoretische kennisbasis uit de verschillende leerlijnen ingebracht moet worden. De samenhang, integratie en toepassing in de praktijk staan hier centraal. Ook de onderzoeksvaardigheden staan bij deze integratieve opdracht centraal. Een belangrijke vaardigheid waar de HALO een beroep op doet, is de legitimering van de gemaakte keuzes.

Studenten van de HALO nemen in verschillende studiejaren deel aan een viertal kampen, te weten: de introductieweek, het landkamp, het waterkamp en de wintersportweek. Studenten zijn naast deelnemers ook verantwoordelijk voor de totale organisatie en programmatische invulling. Zij bereiden zich voor om deze evenementen na hun studie zelf op te zetten en uit te voeren.

De HALO richt zich in het kader van het accent 'dienstverlening aan de maatschappij' (zie Standaard 1) op het ondersteunen bij en organiseren van (grootschalige) sportevenementen:

- In het derde studiejaar werken de studenten aan de 'HADEMI'. De HADEMI is een groot festijn waarbij studenten een demonstratie geven van hun vaardigheden op het vlak van turnen, bewegen en muziek.
- Studenten nemen vanaf de propedeuse deel aan de organisatie en uitvoering van de 'Jeugdolympiade' voor Haagse basisschool leerlingen. In het curriculum is sprake van een geplande opbouw in taken en verantwoordelijkheden¹³.

Tabel 3 – Voorbeeld praktijkgerichtheid in het programma HALO

De stagesystematiek vindt het auditpanel krachtig. De stages kennen een consistente opbouw en hebben een toenemende complexiteit. Elementen zoals een intakegesprek, de afwisseling tussen PO en VO, een lintstage in het derde studiejaar en blokstages in de andere jaren, van groeps- naar individuele stageplaatsen, wekelijkse terugkomdagen en een afnemende begeleiding vormen onderdeel van de stage. Studenten die het auditpanel sprak, zijn positief over de stagebegeleiding vanuit de opleiding en de praktijk. De opleiding stelt strenge eisen aan de scholen waar en de begeleiders onder wie de studenten stagelopen. Voor de selectie en het beheer van de stageplaatsen beschikt de HALO over een functioneel digitaal stagebeheersysteem. Alle communicatie tussen de student, de opleiding en de interne en de externe stagebegeleider verloopt eenvoudig via dit systeem. Studenten registreren daarin ook hun bevindingen over de kwaliteit van de externe stagebegeleiders en de kenmerken van de school. De match tussen de wensen van de student, de eisen van de HALO en het profiel van de school is onderwerp van gesprek.

¹² De Nationale Studenten Enquête is gebaseerd op een vijfpuntschaal. De schaal loopt van 1= zeer ontevreden naar 5= zeer tevreden. De opleiding vindt een score van 3 of hoger wenselijk. Scores lager dan 3 vereisen specifieke aandacht.

¹³ De Jeugdolympiade werd tijdens de audit georganiseerd. Het sfeervolle evenement zag er verzorgd uit, er was duidelijke structuur en er waren genoeg verwijzingen en studenten om de deelnemers de juiste kant op te wijzen. De kinderen waren evenals de studenten enthousiast en sportief bezig. Studenten uit verschillende studiejaren doen relevante ervaring op in het organiseren en begeleiden van bewegingsactiviteiten voor de beroepspraktijk.

Waar voltijdstudenten in het vierde studiejaar de verplichte minor Teamplayers (zie Standaard 3) en een verbredende of verdiepende minor¹⁴ volgen, lopen de duale studenten een LIO-stage. De HALO is de enige opleiding in Nederland die deze stage volgens de officiële regelgeving aanbiedt. Nadat een student alle studiepunten van de eerste drie jaar van de voltijdvariant heeft gehaald, kan hij kiezen voor het LIO-profiel en stapt hij over naar de duale variant. De duale student sluit een contract af met een school waar hij een half jaar lesgeeft en een salaris ontvangt. Daarnaast volgt de student vakken aan de HALO. Het verschil met de voltijd zit dus in 30 EC (de LIO-stage) uit het vierde studiejaar. Deelname aan deze route is aan ministeriële voorwaarden verbonden. De stage wordt afgesloten met een stevig eindassessment.

Actualiteit

De opleiding heeft intensief contact met het (regionale) werkveld. Dat blijkt onder meer uit het organiseren van stagebegeleidersdagen en netwerkenbijeenkomsten met het PO en VO (zie Standaard 1). Het brede netwerk van de opleiding met relevante partners uit het domein Sport en Bewegen draagt ertoe bij dat de opleiding op de hoogte is van de actuele ontwikkelingen en dat zij hier regelmatig op in speelt bij de inrichting en uitvoering van het curriculum (zie Tabel 4 – Voorbeeld actualiteit). De opleiding zet daarnaast gastdocenten in, die vanuit de dagelijkse praktijk van een docent LO een bijdrage leveren aan verschillende studieonderdelen (vb. motorische remedial teaching, speciaal onderwijs, klimonderwijs en sportpsychologie). Studenten zijn in de NSE 2013 met een 3,7 tevreden over het inspelen op actuele ontwikkelingen.

Voorbeelden actualiteit in het programma

Waar de onderwijsinstellingen in het buitenland al een sterke verbinding leggen tussen sport, bewegen en gezondheid, is die verbinding in Nederland nog in ontwikkeling. Het onderwijsprogramma in Nederland is primair gericht op 'het beter leren bewegen' en 'het inleiden in de bewegingscultuur'. Van de docent LO wordt in toenemende mate verwacht dat hij een rol speelt in de relatie tussen bewegen en gezondheid en dus een bredere rol heeft in de maatschappij dan alleen het verzorgen van sportlessen. De overheid stimuleert initiatieven op dit vlak (vb. sportstimuleringsactiviteiten, aanstellen van buurtsportcoaches, combinatiefunctionarissen, onderwijsprogramma als 'lekker fit', vignetten voor de Gezonde school, de Sportiefste school, bewegingsonderwijs in het mbo). Binnen het HALO-curriculum is in verschillende studieonderdelen aandacht voor gezondheidsaspecten en de rol van de docent LO (o.a. in de module Sport bewegen en gezondheid, in sportstimuleringsprojecten in het kader van teamplayers en het project 'De gewichtige vakleerkracht' met het thema obesitas). De herindeling naar de nieuwe Faculteit voor Gezondheid, Voeding en Sport biedt bovendien kansen om vanuit verschillende disciplines meer integraal naar het kind te kijken.

De HALO organiseert congressen met de Faculteit Bewegingswetenschappen van de Vrije Universiteit en de ALO van de Hogeschool van Amsterdam op het vlak van turnen. Tijdens deze congressen komen actuele thema's zoals aan bod. In 2013 werd nieuwe kennis over motorisch leren gekoppeld aan praktische relevantie met betrekking tot turnen voor trainers en docenten.

In samenwerking met het Mulier Instituut organiseerde de HALO in 2012 de 'Dag van het Sportonderzoek'; een landelijk congres vóór en dóór sportonderzoekers. Docenten en studenten van de opleiding nemen jaarlijks deel aan deze studiedag en houden presentaties. Zij krijgen inzicht in de meest recente ontwikkelingen uit het sportonderzoek (vb. sport en ouderen, sport en voeding, talentherkenning & -ontwikkeling en sportinnovatie en technologie).

Tabel 4 – Voorbeelden actualiteit in het programma HALO

¹⁴ Voorbeelden van minoren die de Academie Sportstudies aanbiedt zijn Sportpsychologie, Sportcoaching, Docent assistentschap, SLB/coaching, Buitenlandstage, Voortgezet-, Primair Onderwijs, International Gymnastic Camp USA, Doorstudeerminoren Bewegingswetenschappen en Pedagogiek.

Weging en Oordeel

Voltijd (en Duaal): goed

Het auditpanel komt ten aanzien van deze standaard voor de HALO van De Haagse Hogeschool tot het oordeel 'goed', omdat het programma mede door de continue en gestructureerde interactie tussen de opleiding en het (regionale) beroepenveld een sterk beroeps- en praktijkgericht karakter heeft en de studenten gedurende de opleiding veelvuldig in aanraking komen met (actuele ontwikkelingen in het vakgebied en) de beroepspraktijk. Dit geldt voor beide varianten, ondanks dat de programma's in het vierde studiejaar van elkaar afwijken.

Standaard 3: De inhoud van het programma biedt de studenten de mogelijkheid de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Toelichting NVAO: De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Studenten volgen een samenhangend studieprogramma.

Bevindingen*Koppeling beoogde eindkwalificaties*

Een uitgebreid, digitaal bestand toont aan hoe alle beroepsstandaarden (zie Standaard 1) met bijhorende leerdoelen op welk niveau in het curriculum terugkomen. De opleiding benut de inhoud van dit bestand om de overlap in het programma te verminderen, de samenhang in het programma te versterken en de versnippering in het programma te reduceren. In de onderwijsbeschrijvingen zijn de beroepsstandaarden, de leerdoelen en de onderwijsinhoud voor studenten helder beschreven. Op basis van deze documenten en op basis van een door de opleiding verzorgde presentatie over de koppeling tussen het programma en de beoogde eindkwalificaties, stelt het auditpanel vast dat de inhoud van de programma's zodanig is, dat de studenten de eindkwalificaties kunnen bereiken.

Samenhang

Het auditpanel beschouwt het onderwijsprogramma horizontaal en verticaal samenhangend en integratief van aard (zie Bijlage III – Schematisch Programma overzicht). Het curriculum is opgebouwd uit vijf verschillende leerlijnen: de beroepspraktijk (27%), didactiek bewegingsonderwijs (24%), theorie bewegingsonderwijs (19%), onderzoek (10%) en studieloopbaanbegeleiding (4%), minoren (12%) en overige (4%). Binnen de leerlijnen is sprake van centrale thema's die leidend zijn voor het onderwijsprogramma van de verschillende studiejaar. Deze thema's zorgen voor integratie en afstemming, zowel binnen als tussen de leerlijnen en de daaronder ressorterende vakken. De complexiteit van de inhoud van het programma en de zelfstandigheid van de student nemen toe naarmate de studie vordert. Studenten waarderen in de NSE 2013 de samenhang in de onderwijsprogramma's met een 3,6 en de inhoud van het programma met een 3,9.

Profilering

De accenten die de HALO wil leggen (zie Standaard 1), zijn voor het auditpanel goed zichtbaar in het gehele curriculum. Onderstaande tabel toont dit met enkele voorbeelden aan.

Thema	Uitwerking
Regionale kenmerken en de grootstedelijke context (waaronder focus op basisonderwijs)	Alle studenten lopen een verplichte stage op een school met 'grootstedelijke kenmerken' en in het curriculum is aandacht voor de thema's 'diversiteit' en 'leerlingverschillen' (Blok 3 en 4, Jaar 2). Daarnaast is er vanwege het regionale overheidsbeleid voor gekozen om in het onderwijs nadrukkelijk aandacht te besteden aan de didactiek in het basisonderwijs (Blok 1, 2 en 3 Jaar 1, Blok 1 en 3 Jaar 2 en Blok 2 en 3, Jaar 3). Het basisonderwijs is namelijk het werkveld, waar een groot aantal HALO-afgestudeerden terecht komt.
Maatschappelijke dienstverlening	Dit komt tot uitdrukking in verschillende opdrachten en projecten. Twee voorbeelden: <ul style="list-style-type: none">▪ Het 'Sportbureau' dat de HALO samen met ROC Mondriaan heeft ingericht, is een gemeenschappelijk loket opgezet voor 'ondersteuningsvragen' vanuit de samenleving.▪ Het project 'De gewichtige vakleerkracht' dat de HALO in samenwerking met de GG&GD en de Gemeente Den Haag uitvoert (Blok 3, Jaar 3).

Thema	Uitwerking
Het geven van inhoud aan de beroepskolom	Tijdens de minor Teamplayers (Blok 1-4, Jaar 4) voeren HALO-studenten in samenwerking met studenten van de opleiding Sportmanagement en de opleiding Sport en Bewegen van ROC Mondriaan projecten uit binnen de stedelijke context (vb. aandacht voor bijzondere doelgroepen, verenigingsondersteuning of buurthuis van de toekomst). De minor richt zich op externe organisaties die activiteiten in het kader van Sportstimulering aanbieden. Het aanbieden van 'oriëntatiedagen' en een 'mbo/hbo-doorstroomonderwijsprogramma' (zie paragraaf Verkorte Leerroute) dragen bij aan de samenwerking.

Tabel 5 – Uitwerking profiel HALO HHS in het programma

Het auditpanel is positief over de multidisciplinaire projecten die studenten tijdens de verplichte minor Teamplayers (15 EC) uitvoeren in de praktijk. Het is de moeite waard om de ervaringen die studenten tijdens een dertigtal projecten opdoen en de toegevoegde waarden die deze projecten hebben voor de maatschappij, breder binnen de academie te delen.

Praktijkgericht onderzoek

De studieonderdelen waarin praktijkgericht onderzoek aan bod komt, heeft de HALO voor de propedeuse en hoofdfasen 1 en 2 inmiddels ontwikkeld in aansluiting bij de recentelijk herijkte visie op onderzoek (zie Standaard 1). In het studiejaar 2014-2015 past de HALO hoofdfase 3 aan. De Leerlijn Onderzoek is opgebouwd aan de hand van de thema's: Leren lezen, Leren integreren, Leren zoeken, Leren onderzoeken en Leren schrijven. De HALO zorgt daarnaast voor de integratie van onderzoek in de andere leerlijnen. In vergelijking met andere ALO's, hecht de HALO minder waarde aan Statistiek. Dit krijgt dan ook een beperkte plaats in het programma. Studenten die in het studiejaar 2012-2013 zijn gestart met de opleiding, volgden vanaf het eerste studiejaar de nieuwe onderzoeksleerlijn. Studenten uit de latere studie jaren kregen een (beperkt) remediërend programma ofwel delen uit de nieuwe onderzoekslijn om onderzoeksvaardigheden te ontwikkelen. Het auditpanel stelt vast, dat het volle rendement van de nieuwe onderzoekslijn nog zichtbaar moet worden in de afstudeerfase (zie Standaard 16).

Uit de auditgesprekken is het, het auditpanel duidelijk geworden dat - ondanks dat de lectoraten op een andere leslocatie van de Haagse Hogeschool gehuisvest zijn - verbindingen tussen het onderwijs en het onderzoek tot stand komen. De lectoraten *Jeugd en Opvoeding* en *Gezonde Leefstijl in een Stimulerende Omgeving* zijn actief in hun benadering richting de HALO. Vier HALO-docenten die lid zijn van de kenniskringen van deze lectoraten, participeren in verschillende onderzoeken (vb. Punt voor Gym, De invloed van sportbeoefening op de morele ontwikkeling van kinderen en jeugdigen en De perfecte rolstoel) en publiceren waar mogelijk in het KVLO-blad¹⁵. Deze docenten betrekken structureel een tiental HALO-studenten bij hun onderzoeken. Een mooi initiatief waar een docent in het studiejaar 2013-2014 een bredere groep van circa 25 studenten betreft bij het lectoraatsonderzoek en waar binnen de opleiding draagvlak voor bestaat, is het project 'Gymzaal van de toekomst'¹⁶. Het door de betrokken studenten georganiseerde symposium vindt het auditpanel een uitstekend middel om opgedane kennis met andere docenten en studenten (en het werkveld) te delen. De invloed van de lectoraten naar het curriculum resulteert daarnaast in het onderwijsprogramma 'Pedagogisch Klimaat en Onderzoek'. De initiatieven van de lectoraten moeten naar de bevinding van het auditpanel krachtig voortgezet worden, zodat de lectoraten een blijvende betekenis kunnen spelen in het onderwijs (zie H6 – Aanbevelingen).

Internationale oriëntatie

In het verlengde van het internationaliseringsbeleid van De HHS (zie Standaard 1) is de aandacht voor Internationalisering in het programma sinds 2012 toegenomen. Internationale oriëntatie komt op verschillende plaatsen in het curriculum aan bod en voor studenten bestaan afdoende mogelijkheden om in internationaal verband ervaringen op te doen (zie Tabel 6).

¹⁵ Deze afkorting staat voor de Koninklijke Vereniging voor Leraren Lichamelijke Opvoeding.

¹⁶ Dit project valt onder het hogeschoolbrede zwaartepunt 'Kwaliteit van leven: technologie voor gezondheid'.

Voorbeelden internationale oriëntatie in het programma

- Studenten komen in het programma in beperkte mate in aanraking met Engelstalige literatuur.
- In verschillende modules 'Leerlingverschillen' in hoofdfase 1 besteedt de HALO aandacht aan multiculturele aspecten waar studenten tijdens hun (verplichte) stage op een school met 'grootstedelijke kenmerken' mee in aanraking komen.
- In het vierde studiejaar krijgen studenten de gelegenheid om een minor in het buitenland volgen (vb. in de Verenigde Staten en in Canada). De HALO heeft contacten met diverse organisaties in verschillende continenten opgebouwd. Er is daarnaast sprake van een toename van het aantal studenten dat aan keuzestages in andere werelddelen deelneemt (vb. in Afrika of in Midden- of Zuid-Amerika). Het gaat gemiddeld om 25 tot 30 studenten.
- Om de ervaringen van studenten te delen organiseert de HALO jaarlijks een Internationaliseringmarkt.
- De opleiding werkt het komende studiejaar plannen uit om samen met externe organisatie RESPO en CIOS Goes de minor Teamplayers International (pilot) inhoud te geven.

Tabel 6 – Voorbeelden internationale oriëntatie in het programma

Weging en Oordeel

Voltijd (en Duaal): goed

Het auditpanel komt ten aanzien van deze standaard voor de HALO van De Haagse Hogeschool tot het oordeel 'goed', omdat de degelijke inhoud van het programma de studenten in staat stelt om de eindkwalificaties te verwerven en zo het hbo-bacheloreindniveau te bereiken. Het aanbrenge van vakinhoudelijke thema's, de indeling in leerlijnen en de concentrische opbouw van het programma zorgen voor een sterke samenhang. De accenten die de opleiding wil leggen, krijgen een duidelijke invulling in het programma en het auditpanel is onder de indruk van de multidisciplinaire Teamplayersprojecten. De opleiding stelt studenten door de nieuwe Leerlijn Onderzoek in voldoende mate in staat om hun onderzoeksvaardigheden te ontwikkelen.

Standaard 4: De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Toelichting NVAO: Het didactisch concept is in lijn met de beoogde eindkwalificaties en de werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept.

Bevindingen

Didactisch concept

De visie van de opleiding luidt: 'HALO is passie voor bewegen'. De opleiding heeft een krachtige leeromgeving, waarin activerend en samenwerkend leren richtinggevend is voor zowel het leer- als het doceergedrag. De beroepspecifieke competenties en de toepassing daarvan in de stages zijn het uitgangspunt voor de vormgeving en de inhoud van het programma. Het is de ambitie van de HALO om haar studenten te begeleiden in het ontwikkelen van een proactieve leer- en werkhouding, waarin reflectie en het zelfregulerende vermogen belangrijke elementen vormen. In een model van afnemende sturing ontstaat ruimte voor persoonlijke talentontwikkeling en leren de studenten de regie over hun competentieverwerving zelf ter hand te nemen.

De opleiding zet diverse werkvormen in die een combinatie zijn van de kennisoverdracht, het toepassen van kennis en inzicht en het zelfontdekkend leren, het onderzoek en de ruimte voor eigen initiatieven. De opleiding hanteert een bij het didactisch concept passende variatie aan werkvormen (vb. hoorcollege, werkcollege, stage, werkplekleren, praktijkles, bewegingsdidactiek, didactische practica, projectbijeenkomsten, opdrachten, consult-uur en intervisie).

Verkorte Leerroute

De inhoud en de vormgeving van het onderwijsprogramma van de Verkorte Leerroute komt in de eerste twee jaar sterk overeen met het reguliere onderwijsprogramma. De opleiding legt vanaf de start van het curriculum een stevig fundament. De mbo-studenten krijgen maximaal een jaar studieduurverkortings ofwel vrijstellingen. Dit betreft onder meer de studieonderdelen EHBO, de stage in de propedeuse en het minorgedeelte. De opleiding is zich bewust van het verschil in het aangetoonde niveau ten aanzien van de minor. De mbo-studenten sluiten hun opleiding af op niveau 4 en de hbo-studenten sluiten de minoren af op niveau 6. Om de vrijstelling te krijgen moeten de mbo-studenten voor de start van de minor aantonen dat ze hun verbreding en verdieping vanuit hun mbo-opleiding op niveau 6 kunnen afsluiten. Zij maken hiervoor een stevige, zo is de opleiding van mening, aanvullende opdracht. De opleiding heeft een legitimeringsdocument opgesteld, waarin het voorgaande is uitgewerkt en waaruit blijkt dat de studenten van deze route de beoogde eindkwalificaties kunnen behalen.

Weging en Oordeel

Voltijd (en Duaal): goed

Het auditpanel komt ten aanzien van deze standaard voor de HALO van De Haagse Hogeschool tot het oordeel 'goed', omdat het didactische concept in lijn is met de beoogde eindkwalificaties, de vormgeving van het programma stimulerend is en het programma de studenten de mogelijkheden biedt de beoogde eindkwalificaties te behalen. Het waardeert het leren in de beroepspraktijk en de aandacht voor de individuele talentontwikkeling en de toenemende zelfsturing. Daarnaast zijn de werkvormen gevarieerd en zij sluiten aan bij de beoogde doelstellingen.

Standaard 5: Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

Toelichting NVAO: De gehanteerde toelatingseisen zijn realistisch met het oog op de beoogde eindkwalificaties.

Bevindingen

Instream

De opleiding heeft zicht op de kenmerken van de instroom. De grootste instroom is afkomstig van de havo (gemiddeld 60%), gevolgd door het mbo-niveau 4 'Sport en Bewegen' (gemiddeld 30%), het vwo (gemiddeld 7%) en van overige categorieën (3%). Alle profielen van het voortgezet onderwijs zijn toelaatbaar. De opleiding hanteert zoals dat ook bij andere ALO-opleidingen in Nederland gebruikelijk is, de praktijktest als selectiemiddel. Potentiële studenten doorlopen tijdens de testdag een aantal basale testen om hun individuele fysieke vaardigheden op het vlak van turnen, atletiek en spel vast te stellen. De norm en het aantal beschikbare plaatsen zijn de criteria voor de toelating van studenten tot de opleiding. Vanaf het cursusjaar 2012-2013 houdt de HALO intakegesprekken met nieuwe studenten. De studenten vullen digitaal een intake vragenlijst in die zij tijdens een welkomstgesprek met een studieloopbaanbegeleider bespreken. Op deze wijze krijgt de opleiding naar de mening van het auditpanel goed zicht op de startkwalificaties van de student.

In het kader van het accent 'ontwikkeling van de beroepskolom' (zie Standaard 1) heeft de opleiding met zes regionale opleidingscentra een convenant Doorstroom MBO/HBO vorm en inhoud gegeven. Tweemaal per studiejaar stemt de HALO af met deze onderwijsinstellingen om de doorstroom tussen het mbo en het hbo zo drempelloos mogelijk te laten verlopen. Dit vindt het auditpanel een sterk punt van de opleiding. De mbo-studenten die het auditpanel sprak, ervaren ook een goede aansluiting op hun vooropleiding. Waar nodig biedt de opleiding deficiëntiemogelijkheden aan (vb. bewegingsanalyse, motorisch leren en atletiek). De opleiding kiest er bewust voor om bij mbo-studenten geen praktijktest af te nemen. De ervaring leert dat de studenten die de Verkorte Leerroute volgen, op het gebied van (sport)vaardigheden nauwelijks uitvallen. Ruim 70% van de studenten behaalt binnen drie jaar het diploma. Dit vindt het auditpanel een sterk punt. Voor het volgen van deze leerroute vragen de studenten bij de examencommissie eerst voorafgaand aan de studie en vervolgens aan het einde van hoofdfase 2 (zie Standaard 3) studieduurverkorting aan voor de studieonderdelen die zij op de opleiding mbo-niveau 4 'Sport en Bewegen' met succes hebben afgesloten. De examencommissie beoordeelt deze aanvragen individueel en op basis van stevige bewijslast/documenten.

De HALO beschikt sinds 2013 over een herzien Topsportbeleid dat topsporters beter faciliteert. De topsportregeling impliceert dat een opleiding rekening houdt met trainingstijden en wedstrijden die studenten in nationaal of internationaal verband spelen. Individueel maatwerk is daarbij het uitgangspunt. Een topsporter vraagt bij de examencommissie van de opleiding topsportfaciliteiten aan. De HHS en de opleiding hebben een coördinator op hogeschoolniveau en een topsportbegeleider op opleidingsniveau aangesteld. Jaarlijks stromen bij de HALO een aantal studenten in die voldoen aan de topsportstatus.

Weging en Oordeel

Voltijd (en Duaal): goed

Het auditpanel komt ten aanzien van deze standaard voor de HALO van De Haagse Hogeschool tot het oordeel 'goed', vanwege de doordachte wijze waarop de opleiding rekening houdt met de verschillende instroomkenmerken. Het intensieve contact met de mbo-instellingen en de doorlopende leerlijn mbo-hbo hebben de waardering van het auditpanel. De examencommissie handelt nauwkeurig bij haar besluitvorming inzake het verlenen van vrijstellingen voor de Verkorte Leerroute. Daarnaast kent de opleiding adequate voorzieningen voor topsporters en om eventuele deficiënties weg te werken.

Standaard 6: Het programma is studeerbaar.

Toelichting NVAO: Factoren die betrekking hebben op het programma en die de studievoortgang belemmeren, worden zoveel mogelijk weggenomen. Studenten met een functiebeperking krijgen bovendien op dit aspect extra studieloopbaanbegeleiding.

Bevindingen*Studielast en Studiesucces*

De opleiding trof de afgelopen jaren verschillende maatregelen die tot een betere spreiding van de studielast moesten leiden:

- Om de studeerbaarheid tijdens de toetsweken te verbeteren is het aantal toetsdagen toegenomen, zijn enkele grote toetsen in kleinere toetsen opgesplitst en is het aantal toetsen van enkele onderwijsprogramma's teruggebracht.
- Het aantal opdrachten dat bij verschillende studieonderdelen overlap vertoonden, is gereduceerd en beter op elkaar afgestemd. Teneinde studenten inzicht te geven in de geplande opdrachten, zijn op Blackboard overzichten toegankelijk met opdrachten en deadlines.
- Ook het stagemodel en de verdeling van studiepunten voor de stages is herzien. In de propedeuse is het aantal stagedagen van drie naar twee per week teruggebracht. Hierdoor ontstaat meer aandacht en ruimte voor de voorbereiding op de stages. In hoofdfase 1 is het aantal stagedagen per week verhoogd naar vier dagen per week. Op die manier concentreert het onderwijs zich op de stage en is er sprake van een halve terugkomdag per week. In hoofdfase 2 loopt de student het gehele jaar één dag per week stage.

De opleiding beschrijft in haar Kritische Reflectie dat bovenstaande maatregelen wel verbeteringen met zich mee brachten, maar dat verdere verbetering van de spreiding van de studielast mogelijk is. De studenten die het auditpanel sprak, gaven aan dat de hoeveelheid en de overlap in de opdrachten van de studieloopbaanbegeleiding en de piekbelasting in enkele toetsweken onder meer van invloed zijn op de stevige studielast die zij ervaren. Het auditpanel raadt de opleiding aan deze opdrachten en de verdeling van de toetsen over het studiejaar het komende jaar te evalueren (zie H6 – Aanbevelingen). Ondanks de pittige studielast die studenten van zowel de reguliere als de Verkorte Leerroute ervaren, vinden de studenten het programma studeerbaar. Het opstellen van een goede planning en het systematisch maken van huiswerk is volgens studenten wel noodzakelijk.

Ook het studiesucces (van de reguliere route) heeft de aandacht van de opleiding. Ondanks de selecterende werking van de BSA-norm¹⁷ van 50 studiepunten en een minimaal uitvalpercentage daardoor in de hoofdfase, is er sprake van een terugloop in het propedeuse- en het opleidingsrendement. Een extern bureau voerde onder studenten een onderzoek uit naar de reden van de uitval. Ruim 60% geeft aan een verkeerde keuze te hebben gemaakt en 65% van de uitvallers vindt dat de oorzaak van de uitval niet bij de opleiding ligt. In een 'Plan van Aanpak Studiesucces' formuleerde de opleiding naar aanleiding van de resultaten uit dit onderzoek enkele verbeterpunten (vb. meer flexibiliteit in de samenstelling van groepen, een herziene planning voor herkansingen om de studieachterstand in te halen, de koppeling van vaste docenten aan groepen en het invoeren van vergaderingen waarin docenten de studievoortgang bespreken). Het studiesucces van de Verkorte Leerroute is in vergelijking met de reguliere route hoog (zie Standaard 5).

¹⁷ BSA staat voor Bindend Studie Advies.

Maatregelen die de studievoortgang bevorderen

Gelet op de aard van de opleiding komt het nauwelijks voor dat studenten met een fysieke functiebeperking zich aanmelden. Wel zijn binnen de opleiding 20 tot 25 studenten aanwezig met dyslexie. Indien de student beschikt over een (medische) verklaring, kan de student bij de examencommissie opteren voor bijvoorbeeld de verlenging van toetstijd, het maken van toetsen in een aparte ruimte, vergrote toetsen of de mogelijkheid om toetsen met behulp van het programma Kurzweil op de laptop te maken. De opleiding faciliteert deze studenten adequaat.

Ook voor topsporters en geblesseerde studenten treft de opleiding passende maatregelen teneinde de voortgang mogelijk te maken. De opleiding maakt met deze studenten individuele afspraken over het volgen van een aangepast onderwijsprogramma. Studenten met een blessure volgen bijvoorbeeld theorieonderwijsprogramma's uit hogere studie jaren. Sinds het studiejaar 2012–2013 participeert de opleiding met de andere ALO's in een landelijk overleg van fysiotherapeuten met als doel inventarisatie en preventie van (sport)blessures.

Weging en Oordeel

Voltijd (en Duaal): voldoende

Het auditpanel komt ten aanzien van deze standaard voor de HALO van De Haagse Hogeschool tot het oordeel 'voldoende', omdat de opleiding aandacht heeft voor de stevige studielast en het dalende studiesucces en daar adequate maatregelen voor treft. Dat de maatregelen tot nu toe nog niet volledig hebben geleid tot het beoogde effect, vindt het auditpanel een aandachtspunt. Dit staat los van het feit dat de opleiding een studeerbaar programma aanbiedt. De opleiding treft, indien noodzakelijk, remediërende maatregelen ten behoeve van de individuele student.

Standaard 7: De opleiding voldoet aan de wettelijke eis m.b.t. omvang en duur van het programma.

Toelichting NVAO: hbo bachelor: 240 ec's. / master: (in beginsel minimaal) 60 ec's
wo bachelor: (: in beginsel minimaal) 180 ec's / master: (in beginsel minimaal) 60 ec's

Bevindingen

De studielast voor zowel de voltijd- als de duale variant van de HALO bedraagt 240 EC's. Deze studiepunten zijn evenwichtig gespreid over nominaal vier studiejaren van 60 EC's per jaar. De opleiding voldoet daarmee, zo constateert het auditpanel, aan de formele eisen.

Weging en Oordeel

Voltijd (en Duaal): voldoende

Het auditpanel stelt vast dat de HALO voldoet aan de wettelijke eis met betrekking tot omvang en duur van het programma.

Personeel

Standaard 8: De opleiding beschikt over een doeltreffend personeelsbeleid

Toelichting NVAO: Het personeelsbeleid voorziet in de voor de realisatie van het programma benodigde kwalificaties, scholing, beoordeling en omvang van het personeel.

Bevindingen

Het auditpanel stelt vast dat de academie over een helder personeelsbeleid beschikt. Het HRM-beleid is vastgelegd in het Strategisch Personeelsplan 2010-2014. Hieronder volgen enkele uitgangspunten:

- Het wervingsbeleid van de HALO is gericht op de aanname van docenten met een relevante mastergraad en met werkervaring als docent LO binnen het primair of voortgezet onderwijs. Vanuit die ervaring is de docent in staat om zijn onderwijs te relateren aan de beroepspraktijk en kan hij als rolmodel dienen voor de studenten.
- Op basis van het curriculum en de organisatorische taken stelt de opleidingsmanager in samenspraak met de coördinatoren en de individuele docenten de jaartaken op. In de jaartaken staan, naast de onderwijskundige taken ook de organisatorische taken en de beschikbare tijd voor deskundigheidsbevordering weergegeven.
- De opleidingsmanager voert in het kader van de Resultaat & Ontwikkelingscyclus (R&O-cyclus) jaarlijks met de medewerkers met een vaste aanstelling een plannings-, voortgangs- en beoordelingsgesprek.
- Ook bij de werving van nieuwe docenten volgt de opleiding de hogeschool- en de specifieke opleidingskaders. Binnen de HALO heeft één docent de taak om nieuwe docenten te begeleiden en te coachen.
- Bij verschillende studieonderdelen is er sprake van de inbreng van gastdocenten. (Inhoudelijke) deskundigheid en ervaring in het werkveld van de docent LO is voor deze docenten vereist. Het aantrekken van specifieke of de aanvullende expertise vindt mede op verzoek van de verschillende vaksecties plaats.

De HALO brengt het Beleidsplan Deskundigheidsbevordering sinds 2013 in de praktijk. Het plan is richtinggevend voor de gemeenschappelijke en individuele scholing van de medewerkers. De academie faciliteert de scholingsaanvragen conform het hogeschoolbeleid; 3% van het personeelsbudget is beschikbaar voor scholing en iedere medewerker heeft 10% van zijn jaartaak beschikbaar voor deskundigheidsbevordering. De docenten zijn tevreden met de professionele ruimte die zij krijgen.

Weging en Oordeel

Voltijd (en Duaal): goed

Het auditpanel komt ten aanzien van deze standaard voor de HALO van De Haagse Hogeschool tot het oordeel 'goed', omdat het personeelsbeleid duidelijk is vastgelegd en het op een goede wijze voorziet in de voor de realisatie van het programma benodigde kwalificaties, scholing, beoordeling en omvang van het personeel. De opleiding heeft zicht op de vereiste en de aanwezige expertise van docenten en borgt de kwaliteit van docenten door de ruime mogelijkheden ten aanzien van deskundigheidsbevordering en scholing.

Standaard 9: Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorisch realisatie van het programma.

Toelichting NVAO: De feitelijke bij het personeel aanwezige expertise sluit aan bij de eisen gesteld aan een hbo opleiding.

Bevindingen

De inhoudelijke deskundigheid binnen het team is in ruime mate dekkend voor de uitvoering van het curriculum, zo is het auditpanel van mening. De docenten zijn breed inzetbaar, hebben expertise op relevante vakgebieden en beschikken over werkervaring binnen een schoolorganisatie:

- Bij de leerlijn Theorie Bewegingsonderwijs verzorgen gedrag- en bewegingswetenschappers het onderwijs.
- Bij de leerlijn Didactiek Bewegingsonderwijs verzorgen docenten met een ALO-vooropleiding en met bewezen didactische kwaliteiten in een specifiek activiteitengebied het onderwijs.
- Bij de SLB-leerlijn coacht de coördinator die een master SEN met de specialisatie Video Interactie Begeleiding heeft gevolgd, docenten op het verwerven van SLB-competenties.
- Bij de leerlijn Beroepspraktijk begeleiden en beoordelen docenten met een ALO-vooropleiding en met werkervaring in het PO en/of het VO de stages.
- Bij de leerlijn Onderzoek verzorgen masteropgeleide docenten vanuit de verschillende disciplines het onderwijsprogramma.

Studenten scoren de docenten in de NSE 2013 het hoogst op hun inhoudelijke deskundigheid (4,0), hun didactische kwaliteiten (3,8) en hun kennis over de beroepspraktijk (4,2).

Het auditpanel vindt de kwaliteit van het personeel adequaat en van ruim voldoende niveau. Dat nog niet alle docenten in het bezit zijn van een mastergraad, is te verklaren uit de historie van de lerarenopleiding Lichamelijke Opvoeding. Deze eerstegraads-lerarenopleiding behoort tot het kleine aantal hbo-opleidingen waarvoor nooit een universitaire pendant heeft bestaan. De ALO's hebben daarom altijd hun eigen docenten opgeleid. Het docentenbestand van de HALO is voor 90% gerekruteerd uit ALO-afgestudeerden met enige jaren ervaring als docent LO. De verdere deskundigheidsbevordering individueel of in teamverband vindt plaats in de praktijk door de begeleiding van en intervisie met collega's en het volgen van scholing (zie ook Tabel 7 – Voorbeelden deskundigheidsbevordering).

Voorbeelden gevolgde bijscholing/deskundigheidsbevordering

- Nascholing voor docenten in het werkveld wordt geboden op het vlak van Bewegen en muziek.
- Diverse vaksecties (spel, turnen, atletiek) van de verschillende ALO's hebben met enige regelmaat overleg. Uitwisseling en kennisdelen staan in deze bijeenkomsten centraal. Eenmaal per blok heeft elke vakgroep binnen de opleiding overleg onder meer voor kennisdeling.
- Een tiental docenten heeft de cursus 'Praktijkgericht Onderzoek' gevolgd.
- Ruim twintig docenten hebben deelgenomen aan de cursus CIEP die gericht is op het inrichten van de werkprocessen, agendabeheer, emailbeheer, timemanagement e.d. Deze cursus is gegeven om de ervaren werkdruk hanteerbaar te houden.
- De examencommissie heeft deelgenomen aan hogeschoolbrede cursussen op het vlak van examinering en toetsing.
- De toetscommissie verzorgt 'training on the job' aan docenten en toetsontwikkelaars bij de evaluaties en analyses van de toetsen.
- Docenten hebben scholing gevolgd met betrekking tot toetsontwikkeling en het gebruik van toetsmatrijzen.
- Een groep docenten heeft een cursus Toetsing gevolgd onder leiding van een extern bureau. De cursus was gericht op het ontwikkelen van gesloten toetsvragen.
- Enkele docenten hebben een videobegeleidingstraject doorlopen. Op basis van de eigen leervragen zijn opnamen gemaakt van onderwijsleersituaties en deze zijn uitgebreid nabesproken. De ervaringen zijn succesvol.
- Binnen de opleiding hebben docenten een aanvullende cursus Studieloopbaanbegeleider gevolgd.
- In het kader van Teamplayers hebben docenten een training begeleidingsvaardigheden gevolgd en vindt er structureel intervisie plaats.
- Docenten volgen daarnaast op aanvraag studiedagen en cursussen op diverse terreinen die relevant zijn voor de ontwikkeling van het vakgebied. Ook landelijke studiedagen gericht op verschillende onderwijssoorten worden gevolgd.

Tabel 7 – Voorbeelden deskundigheidsbevordering

De opleiding stimuleert haar docenten om een mastergraad op een verwant vakgebied te halen. Het percentage masteropgeleide docenten is sinds de vorige visitatie in 2008 van 30% naar 50% gegroeid. Nieuwe scholingstrajecten ten aanzien van het masterniveau zijn ingezet. Eén docent is in 2012 gestart met een pre-master en dit krijgt in 2013 een vervolg met een mastertraject gericht op Organisatie-Coaching. In 2013 is één docent gestart met een mastertraject Sport en Bewegingsinnovatie en één docent is gestart met een mastertraject Pedagogische Wetenschappen. De HALO is voornemens het aantal docenten met een mastergraad geleidelijk te laten toenemen.

De HHS en daarmee ook de HALO staan aan de vooravond van een organisatiewijziging (zie Inleiding). Door de herindeling van de domeinen naar faculteiten, valt de Academie voor Sportstudies vanaf september 2014 onder de leiding van de academiedirecteur Gezondheid. Het is ten tijde van de audit nog onzeker of de huidige opleidingsmanager zijn aanstelling bij de HALO behoudt. Ondanks de onrust die hierdoor binnen de opleiding kan ontstaan, trof het auditpanel een betrokken, gedreven en bevlogen docententeam. De opleiding beschikt over docenten met een groot 'sporthart'. De inhoud van het gesprek met de docenten gaf het auditpanel ongeacht de managementwisselingen vertrouwen in het doorzetten van de ingestoken veranderingen en verbeteringen bij de HALO.

Weging en Oordeel

Voltijd (en Duaal): goed

Het auditpanel komt ten aanzien van deze standaard voor de HALO van De Haagse Hogeschool tot het oordeel 'goed', omdat het docententeam gedreven, bevlogen en in ruime mate gekwalificeerd is. Dat het aantal docenten met een mastergraad vanuit de historie en in vergelijking met andere hbo-bacheloropleidingen in Nederland misschien aan de lage kant is, doet naar het oordeel van het auditpanel niets af aan de huidige kwaliteit van het docententeam. Om les te geven aan de HALO is het zeer wenselijk dat docenten ervaringen hebben als docent LO. Bovendien biedt de opleiding aan haar docenten brede mogelijkheden om zich verder te scholen. Het percentage masteropgeleide docenten groeit de komende jaren gestaag.

Standaard 10: De omvang van het personeel is toereikend voor de realisatie van het programma.

Bevindingen

De kwantiteit van het personeel voldoet. De docent-studentratio van 1:26,5 is voldoende om het onderwijsprogramma te ondersteunen en uit te voeren. De opleiding telt 40 docenten en een opleidingsmanager met een dienstverband van totaal 26,8 FTE. De opleiding huurt binnen de totale formatie voor 1,0 FTE circa 10 tot 15 gastdocenten in. Het onderwijsondersteunend personeel met een dienstverband van 6,75 FTE wordt academiebreed ingezet. De leeftijdsopbouw is redelijk evenwichtig.

Uit de resultaten van het Kompas 2013 blijkt dat 'de betrokkenheid van de medewerkers die werkzaam zijn op de Laan van Poot bij het hogeschoolbeleid' voor verbetering vatbaar is. De interne overlegstructuur ervaren de medewerkers als onvoldoende effectief. Ook zijn ze minder tevreden over de beschikbare tijd om het werk uit te voeren. Hier is volgens de opleiding sprake van een discrepantie tussen de beleefde en de feitelijke werkdruk, zoals deze zichtbaar is in het jaartaakregistratiesysteem. De piekbelasting treedt voornamelijk op in de toetsperiodes, waarin naast de beoordeling teamoverleg en deskundigheidsbevordering plaatsvindt. Om de beleefde werkdruk te reduceren gaat de HALO bij het opstellen van de jaartaken nu meer uit van 'kernteams'. Dit moet leiden tot minder versnippering van de taken. Ondanks dat de docenten de nodige werkdruk ervaren, is het ziekteverzuim binnen de opleiding laag (<2%). Het auditpanel waardeert het lage ziekteverzuim. Tegelijkertijd vindt het auditpanel dat de opleiding zorgvuldig om moet blijven gaan met de werkdruk.

Vanwege de stabiliteit in de studentenaantallen heeft de opleiding weinig fluctuaties in de docentenpopulatie. De mutaties treden voornamelijk op door de deelname van docenten aan kenniskringen en mastertrajecten. Het is voor de HALO gezien de werkdruk van belang dat zij fasering aanbrengt in deze scholingstrajecten (vb. de mastertrajecten kosten jaarlijks 0,4 fte per docent). De opleiding vindt het belangrijk dat voldoende gekwalificeerd personeel inzetbaar blijft voor de uitvoering van het onderwijsprogramma. Het auditpanel constateert dat de opleiding hier rekening mee houdt. De HALO stelt bijvoorbeeld jaarlijks maximaal twee docenten in de gelegenheid om een masteropleiding te volgen.

Het management signaleert dat de formatie-omvang weinig ruimte biedt voor innovaties. Om het hogeschoolbeleid en de landelijke ontwikkelingen op het gebied van LO volledig te kunnen implementeren, zou de opleiding meer capaciteit wensen. Nu beperkt de opleiding zich tot haar prioriteiten en indien mogelijk vraagt zij projectmatige activiteiten aan.

Weging en Oordeel

Voltijd (en Duaal): voldoende

Het auditpanel komt ten aanzien van deze standaard voor de HALO van De Haagse Hogeschool tot het oordeel 'voldoende'. Het heeft geconstateerd dat de personeelsomvang toereikend is voor de realisatie van het programma. Dat er weinig extra ruimte beschikbaar is voor nieuwe initiatieven en dat de opleiding aandacht moet blijven houden voor de werkdruk vindt het auditpanel wel belangrijk, maar het heeft op dit moment minder prioriteit. De opleiding maakt weloverwogen keuzes om de continuïteit van de uitvoering van het programma te waarborgen.

Voorzieningen

Standaard 11: De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

Bevindingen

De Academie voor Sportstudies is gehuisvest op een eigen locatie aan de Laan van Poot, decentraal van de hoofdvestiging van de Haagse Hogeschool. Op de huidige, goed geoutilleerde locatie zijn theorielokalen, projectruimtes, sportzalen en sportvelden beschikbaar:

- Alle lokalen beschikken over een Smartboard.
- In bijna alle gymzalen zijn ICT-faciliteiten aangebracht, zodat de docenten en de studenten deze geïntegreerd in het onderwijs kunnen gebruiken. HALO-studenten geven didactische practica aan groepen leerlingen van het basis- en het voortgezet onderwijs uit de omgeving.
- De leverancier BOSAN, specialist voor de inrichting en het onderhoud van gymnastiekzalen en sportaccommodaties, voert op basis van een gedegen onderhoudsplan op regelmatige basis onderhoud uit aan de sportvoorzieningen. Tevens inventariseert de opleiding jaarlijks of zij nieuw materiaal moet aanschaffen.
- De kwantitatieve en kwalitatieve computercapaciteit is op orde. De dienst ICT hanteert het criterium 1:15; wat betekent dat 1 computer voor 15 studenten beschikbaar is. Het gebouw beschikt verder over een draadloos netwerk.
- De locatie beschikt over een bibliotheek. Daarnaast kunnen studenten en medewerkers gebruik maken van de bibliotheekfaciliteiten in het hoofdgebouw. Wensen voor de bibliotheek kan de opleiding rechtstreeks doorgegeven aan de informatiespecialist Sport.
- In het studiejaar 2014-2015 ontwikkelt de HALO beleid in kader van het verder vormgeven van de Digitale leeromgeving (DLO).

Door de studenttoename heeft het gebouw een capaciteitsprobleem. Sinds enkele jaren werkt de Hogeschool, in samenwerking met de Gemeente Den Haag, aan het realiseren van een nieuwe locatie voor de academie in het Zuiderpark. Ook het ROC Mondriaan verhuist mee. Na enige vertraging komen de nieuwbouwplannen voor de sportcampus nu in de eerste helft van 2016 gereed. Tot de verhuizing vindt er onderhoud plaats aan het huidige gebouw en huurt de HALO in de nabije omgeving extra accommodaties (vb. een sporthal, sportveld, atletiekbaan, zwembad en squash- en tennisbanen).

Zowel de medewerkers als de studenten zijn (meer) dan tevreden over de accommodatie. Op het vlak van de 'kleine kwaliteit' zijn er ten opzichte van de accreditatie in 2008 duidelijk verbeteringen zichtbaar. De studenten waarderen naast de geschiktheid van de onderwijsruimte (3,6) en de bibliotheek (3,7) de sfeer (4,4) het meest positief binnen het onderdeel voorzieningen in de NSE 2013. In de aankomende verhuizing ziet het auditpanel voor de opleiding een uitdaging om op de nieuwe locatie de warmte en geborgenheid die de docenten en de studenten ervaren, te behouden en tegelijk te profiteren van de nieuwe mogelijkheden binnen de nieuwe faculteit (zie Inleiding). Het is bijvoorbeeld de ambitie van de nieuwe Faculteit voor Gezondheid, Voeding en Sport om op het Zuiderpark een werkplaats en een bewegingsanalyse-inspanningsfysiologielab in te richten in de nabijheid van de 'Gymzaal van de toekomst', waarin 'state of the art' onderzoeksfaciliteiten aanwezig zijn. Studenten van de drie opleidingen HALO, Sportmanagement en Bewegingstechnologie kunnen onder leiding van het lectoraat en in samenwerking met docenten daar multidisciplinaire projecten gaan uitvoeren.

Weging en Oordeel

Voltijd (en Duaal): voldoende

Het auditpanel komt ten aanzien van deze standaard voor de HALO van De Haagse Hogeschool tot het oordeel 'voldoende'. Door de adequate maatregelen van de opleiding zijn de voorzieningen van aanvaardbaar niveau en maken de realisatie van het programma zeer wel mogelijk. Bij capaciteitsproblemen wijkt de HALO onder meer uit naar de (sport)accommodaties in de nabije omgeving. Op het vlak van ICT zijn de voorzieningen op peil en er is een verantwoord onderhoudsplan voor de praktijkruimten en het gebouw als geheel.

De materiële voorzieningen beginnen wel gedateerd te geraken. De beschikbare capaciteit van het gebouw en de aanwezige sportfaciliteiten blijven beperkt. Het auditpanel is ervan overtuigd dat de nieuwbouw in het Zuiderpark deze problemen opheft. Met de verhuizing in de zomer van 2016 naar de nieuwe sportcampus zorgt de opleiding voor een blijvende tevredenheid van (docenten en) studenten ten aanzien van het voorzieningenniveau.

Standaard 12: De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Bevindingen

Studieloopbaanbegeleiding

De HALO heeft een gestructureerd en intensief begeleidingsprogramma opgesteld in de Leerlijn Studieloopbaanbegeleiding (SLB). De studie(loopbaan)begeleiding richt zich op het bewaken van de studievoortgang, de oriëntatie op de toekomstige beroepspraktijk en op de professionele ontwikkeling van de individuele student. De student legt deze elementen vast in een digitaal portfolio. Vanuit de visie van de opleiding is de leerlijn ingericht van docentgestuurd in de eerste naar studentgestuurd in de latere studiejaren. Dit is te zien in de afname van de hoeveelheid ingeroosterde bijeenkomsten, in de aard van de SLB-opdrachten en in de mogelijkheid dat studenten het begeleidingstraject individueel kunnen inrichten en sturen.

Een accent dat de opleiding wil leggen (zie Standaard 1), is het persoonlijk contact tussen de docent/studieloopbaanbegeleider en de student. Het auditpanel stelt vast dat de opleiding dit in de praktijk brengt door de ruime contacttijd, de inrichting van de begeleiding, de kleinschaligheid van de begeleiding (1 coach op 8 studenten) en het 'Open deur-beleid'. Er is sprake van laagdrempeligheid; studenten en docenten leggen makkelijk contact. Studenten beoordelen de mogelijkheid tot studieloopbaanbegeleiding in de NSE 2013 met een 3,7 en de kwaliteit van de studieloopbaanbegeleiding met een 3,6. In de gesprekken bevestigen de studenten hun tevredenheid. Zij vinden de SLB-gesprekken in tegenstelling tot een aantal SLB-opdrachten (zie Standaard 6) zinvol. Studenten geven ook aan behoefte te hebben aan dezelfde SLB'er gedurende de studie. Hoewel de opleiding hiernaar streeft, is dit niet altijd mogelijk. Tijdens de audit spreken de studenten hun waardering uit over de kleinschaligheid en het intensieve contact met de docenten.

Informatievoorziening

De informatievoorziening is in orde. Het document Regelingen (*spoorboekje*) dat studenten bij de start van het studiejaar ontvangen, bevat onder meer essentiële informatie over de onderwijsprogrammering, het toets- en herkansingsschema, het toetsreglement en de huisregels. De ordening van de online leeromgeving Blackboard is verbeterd. Op het vlak van cijferregistratie en publicatie zijn ook maatregelen getroffen die geleid hebben tot een hogere kwaliteit en snelheid van publicatie. Sinds het studiejaar 2012-2013 informeert de opleiding de studenten op hun mobile telefoon als een resultaat is ingevoerd. Docenten ontvangen 'waarschuwingmails' indien de publicatiedatum wordt overschreden.

Het beperkte aantal beschikbare lokalen en gymzalen (zie Standaard 11) legt een spanning op het rooster. De opleiding heeft daarom in het studiejaar 2013-2014 de roostersystematiek verbeterd door systematisch overleg tussen het management en het roosterbureau en door de betrokkenheid van klassenvertegenwoordigers. Enkele weken voordat het onderwijs van een blok start, is het rooster bekend via het Studentennet. De kwaliteit van het rooster (vb. vermindering van het aantal tussenuren) is er op vooruit gegaan. De resultaten moeten ook nog zichtbaar worden in de evaluaties.

Studenten waarderen de informatie over de studievoortgang met een 3,4 en de informatie over regels en procedures met een 3,4 het meest positief binnen het onderdeel informatievoorziening in de NSE 2013. Het tijdig bekendmaken van roosters (2,9) en roosterwijzigingen (2,7) waarderen de studenten minder positief. Informatievoorziening (o.a. de roosters) blijft een voortdurend punt van aandacht.

Weging en Oordeel

Voltijd (en Duaal): voldoende

Het auditpanel komt ten aanzien van deze standaard voor de HALO van De Haagse Hogeschool tot het oordeel 'voldoende', omdat de studie(loopbaan)begeleiding en informatievoorziening aansluiten bij de behoeften van de student en de studievoortgang in voldoende mate bevorderen. De resultaten van de doorgevoerde verbeteringen in de informatievoorziening zullen het komende jaar zichtbaar worden in de evaluaties. Het tijdig bekendmaken van rooster(wijzigingen) blijft een verbeterpunt.

Kwaliteitszorg

Standaard 13: De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van meetbare doelen.

Toelichting NVAO: De opleiding bewaakt de kwaliteit van de beoogde eindkwalificaties, het programma, het personeel, de voorzieningen, de toetsing en de gerealiseerde eindkwalificaties via regelmatige evaluaties. De opleiding verzamelt tevens managementinformatie met betrekking tot rendementen en staf-student ratio.

Bevindingen

Op basis van de ontwikkelingen in het werkveld en de prioriteiten van de opleiding stelt het management een academiebeleidsplan op. Daarin formuleert het in overeenstemming met de hogeschoolbrede doelstellingen en in overleg met de opleidingen streefdoelen, speerpunten en resultaatafspraken (vb. opleidings-rendement, deelname lectoraten/ kenniskringen, promoties, instroom en onderzoek). In het kader van de plannings- en control cyclus evalueert de opleiding de voortgang van de voorgenomen beleidsdoelen periodiek in een zogeheten 'MARAP' (Management Rapportage). De HALO legt daarin verantwoording af over de stand van zaken en de ontwikkelingen die in gang zijn gezet. In het jaarverslag is een totaaloverzicht verwoord van alle evaluaties en mogelijke verbeteracties.

De opleiding heeft in 2013 in opdracht van De HHS een eigen Handboek Kwaliteitszorg opgesteld en is actief met de uitvoering, zo constateert het auditpanel. Vanaf het studiejaar 2013-2014 is binnen de opleiding ook een docent voor 0,25 fte belast met het ontwikkelen en implementeren van het herziene kwaliteitszorgbeleid. Deze extra formatie geeft een impuls aan het verbeteren van de kwaliteitszorg. De onderwijsleeromgeving is het afgelopen jaar meer periodiek en uitgebreider geëvalueerd (zie Tabel 6 – Voorbeelden evaluaties). De ambities van het Handboek Kwaliteitszorg zijn, zo geeft de opleiding aan, hoog. Tegelijkertijd benoemt de opleiding dat de evaluatiesystematiek in de praktijk werkbaar moet blijven.

Doelgroep	Afnamemoment	Instrumenten
Studenten	Tweejaarlijks	De Reflector
	Jaarlijks	De Nationale Studenten Enquête
	Na afloop onderwijsprogramma	Digitale onderwijs-evaluaties (Questback) en gesprekken met klassenvertegenwoordigers
Alumni	Jaarlijks	De HBO-monitor
Medewerkers	Tweemaal per jaar	R&O – cyclus (zie ook standaard 8)
	Tweejaarlijks	Reflector / Kompas
	Tweemaal per periode	Teamoverleg
	Eenmaal per periode	Overleg onderwijscommissie
Werkveld	Jaarlijks	Stagebegeleidersdag
	Viermaal per jaar	PO- en VO-netwerkoeverleg
Opleidingscommissie	Vijfmaal per jaar	Gesprekken

Tabel 8 – Voorbeeld evaluaties HALO

Weging en Oordeel

Voltijd (en Duaal): voldoende

Het auditpanel komt ten aanzien van deze standaard voor de HALO van De Haagse Hogeschool tot het oordeel 'voldoende', omdat de opleiding door de inzet van een coördinator Kwaliteitszorg vanaf het studiejaar 2013-2014 meer periodiek aandacht heeft voor haar evaluatiesystematiek dan voorheen. De opleiding werkt aan het in de praktijk brengen van de uitgangspunten zoals beschreven in het Handboek Kwaliteitszorg. Door de implementatie van het Handboek Kwaliteitszorg zal de opleiding jaarlijks structureler meten en evalueren of de gestelde doelen zijn gehaald.

Standaard 14: De uitkomsten van de evaluaties vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan de realisatie van de doelen.

Bevindingen

Naar aanleiding van de resultaten van de evaluaties door studenten en docenten formuleert de onderwijscommissie bestaande uit de coördinatoren van de leerlijnen, voorgenomen (verbeter)beleid. De HALO geeft uitvoering aan het vervolmaken van de Plan-Do-Check-Act-cyclus (PDCA-cyclus) en de communicatie omtrent de resultaten. In elk deelproces en op elke niveau zijn de voorbereiding, de uitvoering, de evaluatie en de verbeterplannen herkenbaar. De mentaliteit binnen de opleiding om deze processen op te pakken (kwaliteitscultuur) is duidelijk aanwezig.

De opleiding stelt volgens afspraak alleen verbeterplannen op voor die aspecten in de onderwijsevaluaties, waarbij de grenswaarden worden overschreden. De resultaten van de evaluaties van de afgelopen jaren gaven de HALO geen aanleiding tot rigoureuze maatregelen. Er zijn vooral verbetermaatregelen genomen op het vlak van onderwijsorganisatorische zaken zoals de roostersystematiek en het voorzieningenniveau (zie Standaarden 11 en 12). De opleiding heeft voor deze aspecten concrete plannen van aanpak geformuleerd. Zij informeert haar studenten en de opleidingscommissie over de uitkomsten van de onderwijsevaluaties, het OER en de verbeterplannen via Blackboard.

Enkele weken voor de audit meldde een student zich bij het opleidingsmanagement met een klacht over het onterecht ontvangen van studiepunten en het ontbreken van begeleiding en communicatie bij de stage en het afstuderen. Na een intern onderzoek bleek dat er een fout is gemaakt bij de verwerking van de studiepunten in de cijferadministratie. De opleiding heeft de procedure tegen het licht gehouden en in gezamenlijk overleg aanpassingen doorgevoerd. De procedure omtrent de begeleiding en de communicatie is vastgelegd in de handleidingen voor de stages en het afstuderen. Nu blijkt, dat de procedure bij deze student niet in de praktijk is gebracht. De opleiding heeft al haar docenten hierop aangesproken. Het auditpanel waardeert de openheid van de opleiding in deze casus. Het neemt waar dat de opleiding serieus omgaat met klachten van studenten en maatregelen treft. De opleiding geeft aan dat zij alert moet blijven en moet toezien op het naleven van de geldende procedures. Het auditpanel sluit zich hierbij aan en vindt het belangrijk dat de opleiding sterker inzet op haar monitorfunctie. Hierin is wellicht ook een rol weggelegd voor de examen- en/of de toetscommissie.

Het Handboek Kwaliteitszorg (zie Standaard 13) geeft een sterkere sturing aan de standaardisering, explicitering en archivering van en de onderlinge afstemming binnen het proces van continue verbetering. De opleiding toont aan dat zij sinds het aanstellen van de coördinator Kwaliteitszorg meer systematisch werkt aan het vervolmaken van de evaluatiecyclus. De controle op het afronden van het proces is dan ook verbeterd en kan nog beter.

Weging en Oordeel

Voltijd (en Duaal): voldoende

Het auditpanel komt ten aanzien van deze standaard voor de HALO van De Haagse Hogeschool tot het oordeel 'voldoende', omdat het heeft kennisgenomen van de uitkomsten van diverse evaluaties en heeft vastgesteld dat de opleiding sinds het aanstellen van de coördinator Kwaliteitszorg op basis hiervan meer systematisch verbeteringen doorvoert in het programma. Een volgende stap in de verdere uitrol van de PDCA-cyclus voor het management is het bewaken of alle ingezette verbetermaatregelen ook daadwerkelijk tot het beoogde resultaat leiden.

Standaard 15: Bij de interne kwaliteitszorg zijn de volgende partijen actief betrokken: opleidingscommissie, examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en afnemend beroepenveld.

Bevindingen

De opleiding betreft medewerkers, studenten en het werkveld (waaronder alumni) actief bij de evaluatiesystematiek in het kader van de interne kwaliteitszorg (zie Standaard 13). Hieronder volgen enkele voorbeelden:

- De opleiding stimuleert *studenten* via de studieloopbaanbegeleiders en e-mailberichten om deel te nemen aan enquêtes. De gemiddelde respons op de NSE neemt de afgelopen jaren toe. Met ingang van het studiejaar 2013-2014 vond er een intensivering plaats van de onderwijsprogramma-evaluaties. Alle programmaonderdelen worden periodiek geëvalueerd. Vanaf 2014 is daarnaast een docent tweemaal per jaar belast met het voeren van evaluatiegesprekken met alle klassenvertegenwoordigers. Het auditpanel waardeert dit mechanisme.
- Het Kompas is een tweejaarlijks onderzoek onder *medewerkers* van de HHS dat via internet wordt afgenomen. Het managementteam en de onderwijscommissie bespreken de resultaten.
- De opleiding heeft door middel van landelijke en regionale studiedagen en de diverse netwerken structureel contact met het *werkveld* (waaronder alumni) en is daardoor goed op de hoogte van de beelden die het werkveld heeft van de opleiding. Jaarlijks vindt tijdens de druk bezochte stagebegeleidersdag een gerichte evaluatie plaats naar de mening van het werkveld. Ook in het auditgesprek met vertegenwoordigers van het PO- en VO-platform werden meerdere voorbeelden gegeven die aantoonde dat het werkveld inhoudelijk betrokken is bij de interne kwaliteitszorg van de opleiding. Daarnaast hebben de docenten van de opleiding onder andere tijdens de stagebezoeken zeer regelmatig contact met alumni en leden van het afnemend beroepenveld. Het auditpanel vindt de betrokkenheid van het werkveld bij de opleiding een sterk punt.
- De mening van *alumni* over de opleiding wordt jaarlijks geëvalueerd in de enquête 'HBO-monitor'. De onderwijscommissie bespreekt de resultaten. De alumnivereniging 'Vrienden van de HALO' is levend. De HALO laat een kans liggen ten aanzien van een sterke inhoudelijke binding van deze vereniging met de opleiding.

Uit de gesprekken is het, het auditpanel duidelijk geworden dat de opleidingscommissie een rol speelt in de opleiding. De betrokkenheid van de opleidingscommissie bij de kwaliteitszorg heeft de opleiding steviger verankerd in het nieuwe Handboek Kwaliteitszorg. De frequentie van het overleg is toegenomen (een keer per periode + een overleg bij de start van het studiejaar) en de communicatie met de opleiding is geformaliseerd. De opleidingscommissie moet nog werken aan haar bekendheid bij de studenten. Facebook is daarin een mooi initiatief, maar ook de persoonlijke benadering is wenselijk. Het auditpanel vindt dit meer passen bij een opleiding die wordt gekenmerkt door kleinschaligheid en intensief contact.

Het auditpanel constateert dat ook de examencommissie een actieve rol speelt bij de interne kwaliteitszorg. Zo is zij nauw betrokken bij curriculumherzieningen en wijzigingen in toetsbeleid. Tevens heeft de examencommissie kwantitatieve grenzen gesteld voor kwaliteitsbewaking van toetsing (vb. <50% rendement op een toets dan volgt een nadere toetsanalyse. Een vergelijkbare actie volgt wanneer het rendement >80%). De HALO raadpleegt de examencommissie en de toetscommissie in een adviserende rol in de besluitvorming bij de onderdelen die hun beleidsgebied betreffen (zie Standaard 16).

Weging en Oordeel

Voltijd (en Duaal): voldoende

Het auditpanel komt ten aanzien van deze standaard voor de HALO van De Haagse Hogeschool tot het oordeel (ruim) 'voldoende', omdat de betrokkenheid van de stakeholders evident is. Het is namelijk positief over de gedegen inhoudelijke betrokkenheid van het werkveld en van de studenten bij de interne kwaliteitszorg van de opleiding. Het tot stand brengen van persoonlijk contact tussen de leden van de opleidingscommissie en de studenten en het intensievere contact met de alumnivereniging, vindt het auditpanel kleine verbeterpunten.

Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 16: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

Toetssysteem

De HALO heeft een aan de opleidingsvisie gerelateerd toetsbeleid geformuleerd en vastgelegd in de notitie Toetsbeleid HALO 2013-2014. Het toetsbeleid is in overeenstemming met de regelingen die De HHS hanteert. Het doel van toetsing is te meten of de studenten op het gewenste niveau de beroepscompetenties en daaruit voortvloeiende leerdoelen beheersen. Toetsing vindt door de hele opleiding telkens op hogere niveaus plaats. Voor elke onderwijseenheid is volgens de taxonomie van Bloom voor studenten inzichtelijk welk niveau van hen wordt gevraagd. Per leerlijn zet de HALO bij de opleidingsvisie passende toetsvormen in (vb. de leerlijn Didactiek Bewegingsonderwijs bestaat uit kennistoetsen, vaardigheidstoetsen, peerassessment, presentaties en opdrachten). Formatieve toetsing, nabesprekingen van toetsen en het geven van gerichte feedback op toetsresultaten spelen een belangrijke rol bij het bepalen van de volgende stappen in het leerproces van de student.

De toetsprocedures zijn beschreven in het toetshandboek. Op het vlak van toetsen en beoordelen zijn de afgelopen jaren maatregelen getroffen in het kader van validiteit en betrouwbaarheid zoals het verbeteren van het functioneren van de toetscommissie, een betere kwaliteitsborging, het faciliteren van scholing (zie Standaard 9) en een betere vertaling van de leerdoelen naar de toetstermen. Kwaliteitsborgende mechanismen die de opleiding nu inzet, zijn onder meer het hanteren van toetsmatrijzen voor alle studieonderdelen, het door collega's beoordelen van toetsen in de conceptfase, de beoordeling door meerdere examinatoren tijdens cruciale toetsmomenten en het werkveld in een adviserende rol betrekken bij de beoordeling. Het afgelopen jaar is de opleiding voor enkele studieonderdelen gestart met het opzetten van een digitale toetsbank in Question Mark and Perception.

Studenten waarderen de kwaliteit van de toetsen bij evaluaties positief. Zij zijn tevreden over de aansluiting van de toetsing bij de inhoud van de opleiding (3,6) en voor hen is duidelijk op welke criteria zij beoordeeld worden (3,4). De opleiding zou naar de mening van de studenten bij enkele praktijkvakken wel meer proces- en ontwikkelingsgericht in plaats van prestatiegericht kunnen toetsen. Het auditpanel sluit zich hierbij aan. De bredere beroepsrol van de docent LO (zie Standaard 1) vraagt op termijn wellicht een andere invalshoek van toetsing en beoordeling (zie H6 – Aanbevelingen).

Het auditpanel stelt, op basis van de verschillende toetsen (vb. vakwerkplannen, portfolio's, tentamens, opdrachten, verslagen) die tijdens de audit ter inzage lagen, vast dat er voldoende variëteit in de toetsvormen aanwezig is en dat de vraagstellingen van de toetsen passend zijn bij het niveau van de betreffende leerfase. Tijdens de audit beoordeelde het auditpanel bijvoorbeeld twee integrale opdrachten die studenten aan het einde van het eerste studiejaar maken. Ondanks dat de stap die studenten in de opdracht maken van theoretische inzichten naar het veranderen van een beweegsituatie soms groot is, vindt het auditpanel de opdracht zinvol. Het auditpanel steunt het achterliggende idee om de behandelde theorie, aan het einde van het studiejaar nogmaals terug te laten komen in een integratieve opdracht. In de opdracht wordt duidelijk dat studenten verschillende vakgebieden samen moeten brengen.

Examen- en toetscommissie

De academiebrede examencommissie borgt de kwaliteit en het niveau van de toetsen door het bewaken van procedures en het uitvoeren van evaluaties. In het jaarverslag van de examencommissie wordt een duidelijk overzicht gegeven van de activiteiten die zij het afgelopen jaar uitvoerde. Zij heeft een deel van haar taken gedelegeerd aan de opleidingsspecifieke toetscommissie. Aangezien een lid van de toetscommissie ook participeert in de examencommissie bevordert dit de samenwerking positief.

De toetscommissie brengt duidelijk systematiek, structuur en conformiteit aan in het toetsstelsel. Zij geeft uitvoering aan het bestaande toetsbeleid en het toetshandboek en bewaakt de kwaliteit van de toetsing. De docenten voeren zelf een analyse uit van hun toetsen en beoordelingen. De resultaten bespreken de toetscommissie en de docenten achteraf (training on the job). De toetscommissie evalueert vervolgens op 'metaniveau'. Ook verricht de toetscommissie veel voorwerk voor de besluitvorming van examencommissie op het vlak van individuele verzoeken van studenten. Het auditpanel heeft geconstateerd dat zij deze taak zorgvuldig uitvoert.

Gerealiseerd niveau

Afstudeerfase

Om af te studeren moet een student op verschillende momenten in het derde en vierde studiejaar in verschillende situaties aantonen dat hij startbekwaam is. Voor de duale student gelden dezelfde regels en procedures als voor de voltijdstudenten. In de onderstaande tabel staan de onderdelen uit het afstudeerdossier kort beschreven.

Deelproduct	Omschrijving	Studiepunten¹⁸	Eindkwalificatie
Vakwerkplan	Alle onderwijsprogramma's van hoofdfase twee, die worden afgerond met (groeps)opdrachten/werkstukken gerelateerd aan stagescholen (vb. visie stageschool, taalbeleid, speciaal onderwijs). Deze opdrachten moeten allemaal met een voldoende zijn beoordeeld. De student rondt dit onderdeel individueel af met een legitimeringsgesprek met twee docenten en twee studenten.	13 ec	3 en 6
Afstudeerwerkstuk	Het sluitstuk van de leerlijn onderzoek (nog gebaseerd op het 'oude' programma). Afstudeerwerkstukken zijn gericht op probleemanalyse/ probleemstelling, literatuurstudie, uitvoeren/participeren bij het uitvoeren van onderzoek. Studenten hebben de mogelijkheid om de opdracht alleen of in groepsverband uit te voeren. Twee docenten (van wie minstens één in het bezit is van een mastergraad) beoordelen het afstudeerwerkstuk. Vanaf het studiejaar 2014-2015 zet de HALO een kernteam begeleiding Afstudeerwerkstukken in. Dit moet leiden tot specifieke kennis op het vlak van onderzoek en het begeleiden van studenten. Bovendien mogen vanaf dat studiejaar alleen masterdocenten het afstudeerwerkstuk begeleiden en beoordelen.	7 ec	7
Afronding beroepspraktijk	Studenten ronden het beroepsmatig handelen af met een vierdejaars stage. Ze mogen daar pas mee starten op het moment dat alle eerdere stages met een voldoende zijn afgesloten. De student maakt een video-opname van zijn of haar les en er volgt een nabespreking over de gerealiseerde leerdoelen.	7 ec	1 t/m 4
Portfolio	De student rondt de afstudeerfase af door een individueel eindgesprek (o.a. verantwoorden visie op het vakgebied en inzicht geven in de ontwikkeling naar een startbekwame professional) met twee docenten en een medestudent aan de hand van het (digitale) portfolio (vb. POP, toekomstbeeld, reflectie vakwerkplan, reflectie stage, etc.).	1 ec	1 t/m 7

¹⁸ Dit zijn de studiepunten die in de studiejaar 2011-2012 en 2012-2013 aan de verschillende onderdelen werden toegekend. In 2013-2014 bestaat het afstudeerwerkstuk uit 10 ec.

Tabel 9 – Onderdelen in het afstudeerdossier

Het ALOCO (zie Standaard 1) heeft besloten om 'peer reviews' uit te voeren. In onderling overleg bepalen twee ALO's op welke aspecten zij investeren in de externe validering van de afstudeerfase. In 2013 – 2014 is bij de HALO en de ALO van de Hogeschool van Amsterdam een pilot gestart, waarin docenten over en weer worden ingezet bij de beoordeling van de stage en de afstudeerwerkstukken. De opleidingen zien nadrukkelijk een meerwaarde in deze pilot; continuering en verbreding zal daarom plaatsvinden.

Oordeel auditpanel

Om het gerealiseerde eindniveau van studenten te beoordelen moest het auditpanel inzicht krijgen in bovenstaande onderdelen (zie Tabel 9 – Onderdelen in het afstudeerdossier). Tot en met het studiejaar 2013-2014 waren het vakwerkplan en het portfolio echter eigendom van de student. Hoewel de opleiding een poging deed om deze onderdelen bij afgestudeerden op te vragen, kon zij deze stukken niet achterhalen. Uit een lijst met studenten die de afgelopen twee jaar zijn afgestudeerd bij de HALO, selecteerde het auditpanel vijftien voltijd en vijf duale studenten van wie het de beschikbare onderdelen uit het afstudeerdossier bekeek. Voorafgaand en tijdens de audit had het auditpanel van deze studenten uitsluitend de beschikking over A) het afstudeerwerkstuk inclusief het beoordelingsformulier, B) het beoordelingsformulier van het vakwerkplan en C) het beoordelingsformulier van de afronding van de beroepspraktijk. Om toch zicht te krijgen op het gehele gerealiseerde niveau kreeg het auditpanel tijdens de audit van de vier studenten die in het studiejaar 2013-2014 als eerste onlangs hun afstudeerwerken hadden ingeleverd, toegang tot alle onderdelen. De onderstaande tabel geeft per onderdeel de bevindingen van het auditpanel weer.

Deelproduct	Omschrijving
Vakwerkplan	<p>De beoordelingsformulieren van het legitimeringsgesprek van het vakwerkplan gaven het auditpanel inzicht in het niveau dat de studenten door het uitvoeren van de opdrachten (moeten) bereiken. Door het ontbreken van de daadwerkelijke vakwerkplannen, was het voor het auditpanel lastig vast te stellen of de vakwerkplannen op basis van de daarvoor geldende beoordelingscriteria van voldoende (tussen)niveau waren.</p> <p>Tijdens de audit heeft het auditpanel daarom van de vier studenten van wie het ook het afstudeerwerkstuk bekeek (zie verder), ook het vakwerkplan bekeken. Bovendien lag van een aantal andere studenten het vakwerkplan ter inzage. Er is een duidelijke structuur/opbouw in de vakwerkplannen aanwezig, zo stelt het auditpanel vast. Het vakwerkplan laat de ontwikkeling van studenten zien naar een startbekwame professional. De vier 'recente' vakwerkplannen bevatten een kritische, inhoudelijke en transparante beoordeling van de begeleider.</p>
Afstudeer-Werkstuk	<p>Zowel bij de voltijd als bij duaal trof het auditpanel twee onvoldoende afstudeerwerkstukken aan. Het zag verbetermogelijkheden in de focus van de onderwerpen (te breed), de structuur (aansluiting van de hoofd- en deelvragen), de keuze van de onderzoeksmethode (niet aansluitend bij het onderwerp) en in de uitvoering van het onderzoek (statistische fouten). Ook kon het auditpanel bij het afstuderen in groepsverband in het beoordelingsformulier niet traceren wat het individuele oordeel over het gerealiseerde niveau van de individuele student was. Nadat het auditpanel het afstuderen uitvoerig aan bod liet komen in de gesprekken tijdens de audit, kwam het tot de conclusie dat het niet verwonderlijk was dat de kwaliteit van de afstudeerwerkstukken aan de magere kant was. De HALO-studenten werden beperkt voorbereid op het doen van onderzoek. Bovendien bestond het afstuderen slechts uit 7 ec, terwijl van studenten werd verwacht dat zij alle elementen van onderzoek in het afstudeerwerkstuk aantoonden.</p> <p>Uit de auditgesprekken bleek tevens dat de studenten die in 2013-2014 afstuderen, ondanks dat deze studenten nog niet de volledige onderzoekslijn volgden (maar wel delen daaruit - zie Standaard 2), betere onderzoeksvaardigheden ontwikkelden dan de studenten die in eerdere studie jaren afstudeerden. Tijdens de audit heeft het auditpanel daarom alle vier de afstudeerwerken die tot dan toe in het studiejaar 2013-2014 door de studenten waren ingeleverd, bekeken. Het auditpanel zag aanmerkelijke verbeteringen: mooie, actuele, afgebakende thema's, heldere structuur en verbetering van het gebruik van statistische gegevens. De eisen die de opleiding nu stelt aan het afstudeerwerkstuk (een onderzoekende houding in plaats van een volledig onderzoek uitvoeren), staat beter in verhouding tot het aantal studiepunten dat voor het afstudeerwerk staat en de eisen die de beroepspraktijk stelt aan de mate van onderzoek (svaardigheden).</p>

Deelproduct	Omschrijving
Afronding beroepspraktijk	De beoordelingsformulieren van de vierdejaars stage gaven het auditpanel inzicht in het niveau dat de studenten (moeten) bereiken. Door het ontbreken van de video, was het voor het auditpanel lastig vast te stellen of de eindstages op basis van de daarvoor geldende beoordelingscriteria van voldoende hbo-bachelorniveau waren. De gesprekken tijdens de audit gaven het auditpanel voldoende inzicht in het niveau dat de studenten door uitvoeren van verschillende stages bereiken. Het vindt de stagesystematiek krachtig (zie Standaard 2) en het is van oordeel dat de studenten in de stage het hbo-bachelorniveau bereiken.
Portfolio	Uit de auditgesprekken bleek dat studenten uitvoerig worden bevraagd om op hun handelen te reflecteren, op hun eigen visie en op de visie van een school (ook ten opzichte van elkaar). Tijdens de audit heeft het auditpanel van twee van de vier studenten van wie het auditpanel het afstudeerwerkstuk en het vakwerkplan bekeek, het digitale portfolio ingezien. Naar de opvatting van het auditpanel mag de schriftelijke reflectie op het handelen nog wat diepgaander en iets meer gestructureerd worden beschreven. Het vond de inhoud van beide portfolio's niettemin van voldoende hbo-bachelorniveau.

Tabel 10 – Oordeel auditpanel over de verschillende onderdelen in het afstudeerdossier

Door het ontbreken van een deel van de eindwerken (o.a. het vakwerkplan en het portfolio) die het gerealiseerde niveau van studenten uit de steekproef moesten aantonen, kon het auditpanel voorafgaand aan de audit niet tot een totaalbeeld komen en daarom geen beoordeling geven over het gerealiseerde eindniveau. Tijdens het locatiebezoek kreeg het auditpanel naast de twintig afstudeerwerken de beschikking over vier complete afstudeerdossiers van studenten die juni 2014 afstudeerden. De nieuwe afstudeerwerken in deze afstudeerdossiers waren van een aanmerkelijk beter niveau dan het niveau van de afstudeerwerken uit het studiejaar 2012-2013 die het auditpanel voorafgaand aan de audit bekeek. Het auditpanel is ervan overtuigd dat de afstudeerwerken die het als onvoldoende beoordeelde, tot het verleden behoren. Het rendement van de nieuwe Leerlijn Onderzoek wordt immers zichtbaar. Bovendien gaven de inhoud van de gesprekken met de onderwijscommissie, de docenten, de studenten en de examen- en toetscommissie en de toegang tot de vakwerkplannen en de portfolio's het auditpanel goed zicht in het bereikte hbo-bachelorniveau van de studenten. Deze bevindingen zijn van toepassing op studenten die het laatste studiejaar in voltijd bleven studeren en op studenten die overstapten naar de duale variant.

Het auditpanel heeft op basis van deze positieve bevindingen en na intern overleg unaniem besloten geen aanvullend onderzoek uit te voeren, zoals de Richtlijn NVAO beoordeling afstudeerwerken van 24 augustus 2011 dat voorschrijft. Het auditpanel is ervan overtuigd dat alle studenten het hbo-bachelorniveau hebben bereikt, dat het beroepenveld van hen verwacht. Het auditpanel is vooral positief over het vakinhoudelijke niveau van de studenten dat in de vakwerkplannen, de stage en het portfolio tot uiting kwam. Aan de ontwikkeling van de vakinhoud/de beroepsvaardigheden die de studenten in deze producten aantonen, kent de opleiding een behoorlijk aantal studiepunten toe (totaal 21 ec). Dit vindt het auditpanel passen bij een opleiding die docenten LO opleidt. Voor het ontwikkelen van onderzoeksvaardigheden die de studenten in het afstudeerwerk aantonen, hanteert de opleiding een beperkt aantal studiepunten (voorheen 7 EC en nu 10 EC). In de beoordeling van het gerealiseerde eindniveau wegen de beroepsvaardigheden dus, kijkend naar het aantal studiepunten, in de totstandkoming van het positieve oordeel van het auditpanel zwaarder mee dan de onderzoeksvaardigheden. Het niveau van onderzoeksvaardigheden in de afstudeerwerken is in de loop der jaren verbeterd en het auditpanel heeft er vertrouwen in dat dit nog verder zal verbeteren. Een aanvullend onderzoek zou de mening van het auditpanel versterken, maar het zou niet tot andere inzichten komen.

Bovenstaande bevindingen van het auditpanel laten onverlet dat de opleiding nog verbeteringen moet doorvoeren in het afstudeerproces. Zo vraagt het auditpanel aandacht voor de archivering. Gelet op de verplichte bewaartermijnen van toetsen en beoordelingen en met het oog op de toekomstige richtlijnen van de NVAO acht het auditpanel het van groot belang dat het management en de examencommissie hier op korte termijn een protocol voor opstellen en uitvoeren (zie H6 – Aanbevelingen). Bovendien moet de beoordeling van alle (deel)opdrachten waarbij in duo's wordt gewerkt voor wat betreft de individuele bijdrage meer zichtbaar worden op het beoordelingsformulier.

Oordeel werkveld

De vertegenwoordigers die het auditpanel sprak, zijn tevreden over het niveau van de studenten. Zij hebben gemerkt dat de studenten door de veranderingen die de opleiding doorvoerde in het onderwijs (o.a. op het gebied van onderzoek), meer empathisch vermogen hebben, alerter zijn en over kritische houding beschikken. Het werkveld waardeert zijn betrokkenheid bij de ontwikkeling van de opleiding (vb. het herschrijven van het basketbalaanbod). Het neemt door het nauwe contact waar dat de opleiding de afgelopen jaren meer oog kreeg voor het bredere beroepsperspectief, zoals genoemd bij Standaard 1. De vertegenwoordigers van het werkveld zijn ook positief gestemd over de wijze waarop zij worden geïnstrueerd en ondersteund in de begeleiding van de stages. Alumni geven aan dat zij tevreden zijn over de aansluiting tussen de inhoud en het niveau van hun huidige functie en de eindkwalificaties opleiding. Een alumnus benoemde dat binnen de opleiding meer aandacht zou kunnen zijn voor het 'out-of-the-box'-denken.

Weging en Oordeel

Voltijd (en Duaal): voldoende

Het auditpanel komt ten aanzien van deze standaard voor de HALO van De Haagse Hogeschool tot het oordeel 'voldoende'. De opleiding voerde de afgelopen periode een kwaliteitsverbetering door in het toetsen en beoordelen door de veranderingen in het toetssysteem en in de afstudeerfase. Bovendien scherpte zij de kwaliteitsborging aan. De examen- en toetscommissie geven op pro- en reactieve wijze een passende invulling aan hun kwaliteitsborgende rol.

Het auditpanel kwam bij de afstudeeropdrachten die het beoordeelde ondanks dat het beperkt toegang had tot de onderdelen in het afstudeerdossier tot het oordeel voldoende. Waar het in de 'oude' afstudeerwerken om historische redenen niet verwonderlijk was dat het auditpanel onvoldoendes aantrof, nam het in de 'nieuwe' afstudeerwerken aantoonbaar verbeteringen waar. Het vakinhoudelijke niveau van de studenten in verschillende onderdelen waar de opleiding het merendeel van de studiepunten aan toe kent, getuigt van het hbo-bachelorniveau dat studenten bereiken. Doordat de opleiding in het kader van het gerealiseerde eindniveau in vergelijking met het niveau van beroepsvaardigheden beduidend minder studiepunten hanteert voor het niveau van onderzoeksvaardigheden, weegt de mogelijkheid tot verdere verbetering van de kwaliteit van deze vaardigheden naar de opvatting van het auditpanel minder zwaar mee. Het auditpanel had er daarnaast begrip voor dat de prioriteit van de opleiding vooral lag op het verbeteren van de inhoud van het toetsen en beoordelen. Het is nu tijd om verbeteringen door te voeren in de archivering van de toetsen en het transparant maken van de beoordeling in het geval van groepswork of bij deelopdrachten.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

De HALO is van oudsher een gedegen opleiding waarbinnen de kleinschaligheid, de veiligheid, de sfeer, de begeleiding en de locatie door studenten zeer gewaardeerd worden. Dat er binnen een paar jaar door de reorganisatie bij De HHS en door de verhuizing naar de nieuwe Sportcampus op het Zuiderpark de nodige veranderingen gaan plaatsvinden in de organisatie en in de leeromgeving van het onderwijs is onomkeerbaar. Deze ontwikkelingen bieden de opleiding tegelijkertijd een mooie kans om de visie 'HALO is passie voor bewegen' sterker uit te dragen, haar ambities verder aan te scherpen en een sterk uitdagende leeromgeving te creëren.

De opleiding realiseert naar het oordeel van het auditpanel de basiskwaliteit en op een aantal thema's steekt zij daar bovenuit. Wat de opleiding nu doet, doet ze over het algemeen goed. Het auditpanel noemt hierbij 'de gekozen profilering en de aansluiting bij de regionale kenmerken', 'het structurele contact met het regionale werkveld', 'de krachtige stagesystematiek', 'een gedreven en kundig docententeam' en 'de kwaliteitsverbeteringen die de opleiding al boekte in de inhoud en het proces van het toetsen en beoordelen'. Thema's waar de HALO de komende jaren nog mee aan de slag dient te gaan zijn 'het bredere beroepsperspectief van de docent LO', 'de doorontwikkeling van de onderzoekslijn aansluitend bij de nieuwe visie van de reflectieve practitioner', 'het blijven monitoren van de stevige studielast', 'het archiveren van het toetsen en beoordelen' en 'het transparant maken van het individuele oordeel op het beoordelingsformulier bij groepswork'.

Het auditpanel komt tot de overall kwalificatie 'voldoende' en adviseert de NVAO derhalve de opleiding te accrediteren voor een periode van zes jaar.

6. AANBEVELINGEN

Beroepsperspectief

Hoewel in het programma van de HALO ruimte is voor de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de docent LO, kan de opleiding in het beroeps- en opleidingsprofiel en in haar eindkwalificaties het bredere beroepsbeeld (vb. een combinatiefunctionaris, buurtsport- of wijkcoördinator) sterker benadrukken. De functie van een docent LO wordt steeds meer dan alleen het 'beter leren bewegen' en het 'inleiden in de bewegingscultuur' tijdens de lessen bewegingsonderwijs. De docent LO zorgt voor het verbinden en het afstemmen tussen de buurt, het onderwijs en de sportorganisaties. Daarbij verwacht de maatschappij in toenemende mate van de docent LO dat hij een rol speelt in de relatie tussen bewegen en gezondheid. Dit thema past zeker bij het profiel van de HALO en de focus op de grootstedelijke problematiek. Het auditpanel vindt het dan ook een goed initiatief dat de opleiding in haar voorlichting tijdens de 'open dagen' het beroepsperspectief verbreedt naar de docent LO die buiten de velden en de zalen ook een belangrijke rol vervult als buurt(sport)coach en/of als combinatiefunctionaris.

Vervlechting onderwijs en onderzoek

De initiatieven van de lectoraten *Jeugd en Opvoeding* en *Gezonde Leefstijl in een Stimulerende Omgeving* moeten krachtig voortgezet worden, zodat de lectoraten een blijvende betekenis spelen in het onderwijs van de HALO. De fusie van de Academie voor Sportstudies en de Academie voor Gezondheid en de verhuizing naar het Zuiderpark brengen zowel organisatorisch (vb. de verhuizing naar een Sportcampus samen met de opleidingen Sportmanagement en Bewegingstechnologie en het ROC Mondriaan) als qua voorzieningen (vb. onderzoekslab) mogelijkheden met zich mee om de gestarte lectoraatsactiviteiten verder te ontplooiën en op natuurlijke wijze in te bedden in het onderwijs. Het is raadzaam dat de HALO op de nieuwe locatie de warmte en de geborgenheid voor studenten (en docenten) behoudt.

Studielast

Ondanks dat studenten het programma studeerbaar vinden, ervaren zij een stevige studielast. Als één van de oorzaken noemen de studenten de opdrachten van de studieloopbaanbegeleiding die veel, herhalend en arbeidsintensief zijn. De studenten hebben het gevoel dat ze verschillende (persoonlijkheids)testen moeten uitvoeren, die grotendeels leiden tot dezelfde uitkomst. Bovendien ervaren studenten in sommige toetsweken een piekbelasting. Het auditpanel kan zich voorstellen dat de opleiding de SLB-opdrachten evenals de spreiding van de toetsen over het studiejaar evalueert als onderdeel van het onderzoek dat zij in het studiejaar 2014-2015 toch al voornemens was uit te voeren voor het verder verbeteren van de studielast. Aandacht zou uit moeten gaan naar de toevoegde waarde van de opdrachten. De studenten herkennen deze voornemens niet altijd in de SLB-opdrachten. Het betrekken van de opleidingscommissie bij het onderzoek, zoals de opleiding dat beoogt, vindt het auditpanel wenselijk. Ook het gesprek met klassenvertegenwoordigers kan zinvolle input leveren om zicht te krijgen op de factoren die de studielast negatief beïnvloeden.

Ontwikkelingsgericht toetsen

Ondanks dat de opleiding aangeeft dat zij oog heeft voor ontwikkelingsgericht toetsen, zou zij volgens het auditpanel een meer gedifferentieerd en aangepast aanbod van afrondingseisen aan de student kunnen presenteren bij enkele praktijkvakken. Daarmee wordt de focus op de prestatie en de absolute grenzen en eisen van bewegingsvaardigheden verder gerelativeerd. Bij een aantal praktijkvakken zou de opleiding bijvoorbeeld (nog) meer proces- en ontwikkelingsgericht in plaats van prestatiegericht kunnen toetsen. Dit zou ook passen bij het veranderende beeld van de rol van de docent LO; een bredere rol in de dienstverlening aan de maatschappij. Het advies 'teach what you preach' geeft het auditpanel ter overweging mee aan de opleiding. Docenten zouden de methode(s) van toetsen en beoordelen moeten gebruiken die de studenten (willen) toepassen in hun eigen praktijk als docent LO.

Archivering

Gelet op de verplichte bewaartermijnen van toetsen en beoordelingen en de toekomstige richtlijnen van de NVAO is het van groot belang dat het management en de examencommissie van de HALO op korte termijn een protocol opstellen en uitvoeren voor de archivering van toetsen en beoordelingen¹⁹. In dit protocol kan de HALO tevens afspraken vastleggen, waardoor de privacy van de door de studenten gemaakte producten gewaarborgd wordt en het tegelijkertijd mogelijk is om de portfolio's waar nodig aan derden - in het kader van de externe validering - in vertrouwelijkheid beschikbaar te stellen.

¹⁹ Om de opslagcapaciteit te beperken zou de opleiding de studenten kunnen vragen hun documenten op te slaan op een USB-stick.

BIJLAGE I Scoretabel

Scoretabel paneloordelen De Haagse Hogeschool hbo-bacheloropleiding HALO Voltijd / Duaal*		
Onderwerpen / Standaarden	Oordeel	
	Voltijd	Duaal
Beoogde eindkwalificaties		
Standaard 1. De beoogde eindkwalificaties	Voldoende	Voldoende
Programma		
Standaard 2. Oriëntatie programma	Goed	Goed
Standaard 3. Inhoud programma	Goed	Goed
Standaard 4. Vormgeving programma	Goed	Goed
Standaard 5. Instroom programma	Goed	Goed
Standaard 6. Studeerbaarheid programma	Voldoende	Voldoende
Standaard 7. Omvang en duur programma	Voldoende	Voldoende
Personeel		
Standaard 8. Doeltreffendheid personeelsbeleid	Goed	Goed
Standaard 9. Kwalificaties personeel	Goed	Goed
Standaard 10. Omvang personeel	Voldoende	Voldoende
Voorzieningen		
Standaard 11. Huisvesting en materiele voorzieningen	Voldoende	Voldoende
Standaard 12. Studiebegeleiding en informatievoorziening	Voldoende	Voldoende
Kwaliteitszorg		
Standaard 13. Periodiek evalueren	Voldoende	Voldoende
Standaard 14. Evalueren en verbetermaatregelen	Voldoende	Voldoende
Standaard 15. Betrekken van partijen bij interne kwaliteitszorg	Voldoende	Voldoende
Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties		
Standaard 16. Toetsen en eindkwalificaties	Voldoende	Voldoende
Algemeen eindoordeel	Voldoende	Voldoende

* Het betreft hier geen volwaardige duale variant (zie Inleiding).

BIJLAGE II Opleidings specifieke eindkwalificaties

In onderstaande tabel volgen de eindkwalificaties ofwel beroepsstandaarden van de opleiding HALO van De HHS. De tabel geeft bovendien de kennisbasis voor de startende docent lichamelijke opvoeding kort weer.

Aantal	Beroepsstandaarden	Kennisbasis van de startende docent LO
1	Interpersoonlijk handelen	<ul style="list-style-type: none"> • Algemene psychologie, waaronder motivatietheorieën • Sociale psychologie, waaronder visies op groepen en groepsprocessen • Sociologie, waaronder cultuurverschillen • Modellen bij communicatie, waaronder verbale en non-verbale aspecten • Groepsdynamica, waaronder sociale ongelijkheid
2	Pedagogisch handelen	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkelingspsychologie, waaronder ontwikkeling van spelgedrag • Pedagogiek
3	Vakinhoudelijk en vakdidactisch handelen	<ul style="list-style-type: none"> • Biomechanica, waaronder analyses van houdingen en bewegingen • Anatomie, waaronder bewegingen van het menselijke lichaam • Fysiologie, waaronder trainingsleer en het ontstaan en preventie van sportblessures • Motorische ontwikkeling en motorisch leren, waaronder verschillende opvattingen over motorisch leren • Didactiek lichamelijke opvoeding, waaronder het plannen, geven en evalueren van lessen (microniveau) • Activiteit specifieke methodieken, gericht op de maatschappelijk en regionaal meest voorkomende sport- en bewegingsactiviteiten en trendsporten
4	Organisatorisch handelen	<ul style="list-style-type: none"> • Didactiek lichamelijke opvoeding, waaronder samenwerken met andere vakken in thema's en projecten (mesoniveau) • Projectmanagement en organisatie, waaronder projectfasering
5	Samenwerken met collega's	<ul style="list-style-type: none"> • Management en leidinggeven, waaronder methodieken op praktisch niveau en coaching • Gespreksvoering waaronder feedback geven
6	Samenwerken met omgeving van de school	<ul style="list-style-type: none"> • Didactiek lichamelijke opvoeding, waaronder maatschappelijke plaats en opdracht van de school en de relatie met lichamelijke opvoeding, overheidsbeleid met betrekking tot school en sport (macroniveau)
7	(Zelf)reflecteren en persoonlijk ontwikkelen	<ul style="list-style-type: none"> • Algemene didactiek, waaronder bevoegdheid en bekwaamheid van de leraar, beroepsprofiel • Praktijkgericht onderzoek, waaronder de plaats en functie van toegepast onderzoek in de beroepsuitoefening • Verkennen, waaronder het kritisch lezen, interpreteren en beschouwen van wetenschappelijke artikelen • Dataverzameling, waaronder de relatie tussen onderzoeksinstrument, vraagstelling, onderzoek ontwerp en weergave van de resultaten • Verwerken van gegevens, waaronder eenvoudige statische bewerkingen • Implementeren en exploiteren, waaronder valoriseren, presenteren • Gespreksvoering, waaronder feedback geven en ontvangen • Professionele ontwikkeling, waaronder persoonlijk ontwikkelingsplan • Filosofie, waaronder beroepscode

Tabel 11 – Eindkwalificaties HHS HALO

BIJLAGE III Schematisch overzicht opleidingsprogramma

Propedeuse

leertlijn/blok	blok 1	blok 2	blok 3	blok 4
SLB	SLB (1)	SLB (1)		SLB (1)
Theorie bewegingsonderwijs	Ontwikkeling van het kind+leertheorieën (3)	Ped.Klimaat (3)	Onderwijs & LO (2)	
	Bewegingsanalyse (1)	Bewegingsanalyse (2)	Bewegingsanalyse (1)	Bewegingsanalyse (2)
	Motorisch leren (1)	TBD Doceren/ lvb (2)		
	Visie (1)			
Onderzoek		Onderzoek (1)	Onderzoek (1)	Onderzoek/ BOLS (3)
Didactiek Bewegingsonderwijs	(6)	(6)	(2)	(6)
Beroepspraktijk			Stage/ ROS (8)	
	Evenementen (1)	Evenementen (1)		Evenementen (1)
Overig	Intro (1)			VSE (2)
TOTAAL(60)	15	16	14	15

Hoofdfase 1

leertlijn/blok	blok 1	blok 2	blok 3	blok 4
SLB	SLB (1)		SLB (1)	SLB (1)
Theorie bewegingsonderwijs	Bewegingsanalyse (3)	Orde (1)	Leerlingverschillen Gedrag (3)	Visie (1)
	Theorie Bewegingsdidactiek (2)		Ontwikkeling van het kind HB (2)	Leerlingverschillen HB (2)
Onderzoek	Onderzoek (1)		Onderzoek (1)	Onderzoek / Project HF1 (3)
Didactiek Bewegingsonderwijs	(6)	(1)	(6)	(6)
Beroepspraktijk		Stage/ ROS (12)		
	Evenementen HF1 (1)		Evenementen HF1 (1)	Evenementen HF1 (1)
Overig	Landkamp (1)	VSE (1)	EHBO (1)	Oriëntatieprogramma (1)
TOTAAL(60)	15	15	15	15

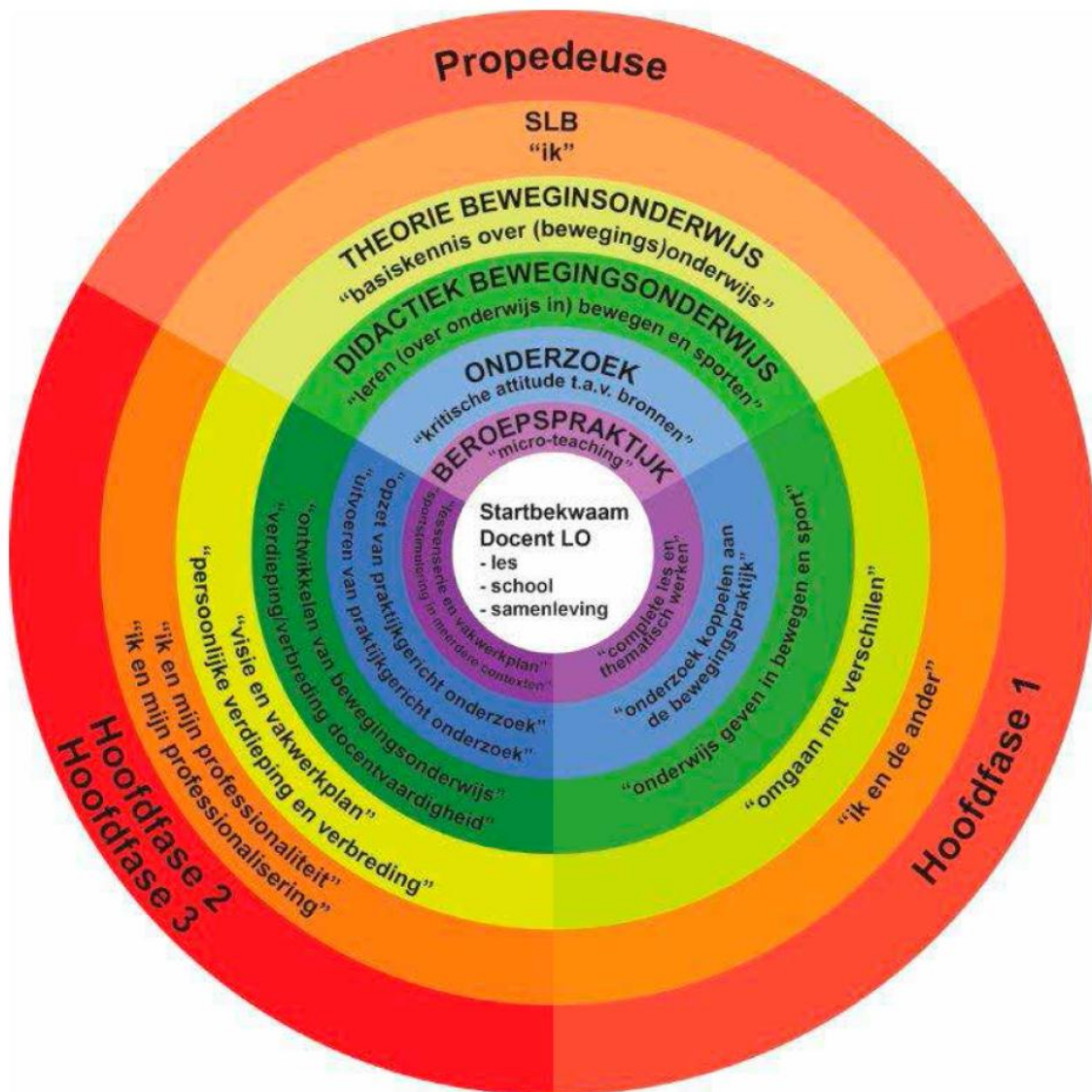
Hoofdfase 2

leerlijn/blok	blok 1	blok 2	blok 3	blok 4
SLB		SLB (1)		SLB (1)
Theorie bewegingsonderwijs	Visie op LO (2)	Taakbeleid (0,5)	Sport, Bewegen en gezondheid (2)	MRT (1)
	Ontwerp lesprogramma/ PTA (2)	Ontwerp lesprogramma/ PTA (1)	Accommodatie en leermiddelen (1)	Eindgesprek + Afronding en afsluiting vakwerkplan (1,5)
	Zorgplan/ Leerlingbegeleiding (2)	Speciaal Onderwijs (1)		
Onderzoek		Onderzoek (1)	Onderzoek (1)	Afstudeerwerkstuk (6)
Didactiek Bewegingsonderwijs	(4)	(4)	(6)	(4)
Beroepspraktijk	Stage/ ROS (3)	Stage/ ROS (3)	Stage/ ROS (3)	Stage/ ROS (3)
		Zwemstage (1)		
	Evenementen HF2 (1)	Evenementen HF2 (1)	Evenementen HF2 (1)	
Overig	Waterkamp (1)	VSE (1)		
TOTAAL(60)	15	14,5	14	16,5

Hoofdfase 3

leerlijn/blok	blok 1 t/m 4
SLB	SLB HF3 (1)
Beroepspraktijk	Onderwijsstage (9)
Onderzoek	Afstudeerwerkstuk (4)
Overige	Wintersport (1)
Minoren	Minoren (45)
TOTAAL(60)	60

In onderstaande figuur volgen de onderwerpen/thema's per leerlijn en per opleidingsfase in het onderwijsprogramma van 2013-2014.

BIJLAGE IV Programma, werkwijze en beslisregels

Auditprogramma Uitgebreide Opleidingsbeoordeling t.b.v. Opleiding Haagse Academie voor Lichamelijke Opvoeding (HALO) van de Haagse Hogeschool

Het panel:

Naam	Rol
Drs. W.G. (Willem) van Raaijen	Voorzitter
Prof. dr. K. (Koen) Breedveld	Lid
Drs. M. (Miriam) Appelman	Lid
Drs. J. (Jeroen) Koekoek	Lid
K. (Kevin) Vreeburg	Studentlid
H.L.W.M. (Irma) van den Tillaart	Toehoorder OCW
I.M. (Inge) Gies Broesterhuizen	Secretaris

Varianten: voltijd en duale variant

Locatie: Laan van Poot 363 , 2566 DA te Den Haag.

Datum audit: 17 juni 2014

Tijd	Gesprekspartners	Onderwerpen
08.15 – 08.30	Inloop & ontvangst auditpanel	
08.30 – 09.30		- Vooroverleg
09.30 – 10.15	Willem Looije , academiedirecteur Emile van den Haak , opleidingsmanager	- Strategisch beleid, visie, missie (MVS) - Ontwikkelingen in het werkveld / relatie beroepenveld - Marktpositie / positionering & profilering - Internationale focus - Visie op toegepast onderzoek / lectoraat & kenniskring - Kwaliteitszorg - Personeelsbeleid / Scholing - Resultaten / Onderwijsrendement - Kwaliteitsdocumenten
10.15 – 10.30		- Intern overleg
10.30 – 11.30	Onderwijscommissie Esther van Rijn Marieke van Bragt Hans van Ekdrom Gijs Houdijk Emile van den Haak (inclusief presentatie beroepsstandaarden ²⁰)	Inhoudelijk opleidingskader en curriculum - Curriculumontwikkeling, -evaluatie en -bijstelling in het algemeen - Kenmerken van het programma (karakteristieken) - Samenhang programma (ook aansluiting instroom – propedeuse) - Internationalisering - Toetsbeleid - Toegepast onderzoek - Programma studieloopbaanbegeleiding / Studeerbaarheid, studielast
11.30 – 11.45		- Intern overleg - Bestudering documenten ter inzage
11.45 – 12.45	Leden examencommissie: Frank Jacobs (voorzitter) Marieke van Bragt (lid examen - en/ toetscommissie) Hans Tromp (onafhankelijk adviseur) Joris Hoeboer (lid toetscommissie) Michiel Krijger (lid toetscommissie)	- Taken en rollen van de examencommissie - Bevoegdheden, ook met het oog op de Wet Versterking Besturing - Relatie tot het management - Kwaliteitsborging toetsen en beoordelen - (Relatie tot de) toetscommissie - Kwaliteitsborging afgestudeerders

²⁰ Tijdens het bezoek van het accreditatiepanel zal aan de hand van 'het digitale bestand' een toelichting gegeven worden op de uitwerking van de beroepsstandaarden/opleidingskwalificaties (circa 10 minuten).

Tijd	Gesprekspartners	Onderwerpen
12.45 – 13.30	Lunch	- Intern overleg - Bestudering documenten ter inzage
13.30 - 14.15	Rondleiding²¹	- Verificatie algemene en opleidings specifieke voorzieningen
14.15 - 14.45	Open spreekuur	- Bestudering documenten ter inzage (portfolio's en tentamens).
	Materiaal inzage	
14.45 – 15.00	Stage²²	- Praktijkcomponenten - Kenmerken van het programma (karakteristieken) - Samenhang programma
	Gijs Houdijk (coördinator leerlijn beroepspraktijk)	
14.45 – 15.00		- Intern overleg - Bepaling pending issues
5.00 – 16.00	Docenten: Marjolijn Jacobs, (gedragwetenschappen, SLB, afstudeerbegeleider) Fayette Ester (Bewegen en muziek, SLB, Theorie bewegingsdidactiek) Yvette Blommestijn (atletiek, Theorie bewegingsdidactiek, Teamplayer, Afstudeerbegeleider) Anne Luderus (gedragwetenschappen, kenniskring, Afstudeerbegeleider) Sophie Mentink (onderzoek, Sportpsychologie, Afstudeerbegeleider, SLB) Hein van Heek (spel, topsportbegeleider, SLB, Afstudeerbegeleider) Gijsbert Kortekaas (Praktische Bewegingsdidactiek, SLB, Teamplayer, Theorie Bewegingsdidactiek) Ivo van der Spek (Spel, racketspelen, Teamplayer, Afstudeerbegeleider) J. Teitsma (LIO begeleider, Bewegen en Muziek) Voor allen geldt dat zij ook stages bezoeken	- Relatie met / input van beroepenveld - Ontwikkelingen beroepsdomein - Internationale focus - Programmaontwikkeling - Inhoud programma - Toetsen en beoordelen - Begeleiding - Professionele ruimte / scholing - Werkdruk
16.00 – 16.15		- Intern overleg
16.15 – 17.00	Alumni/ vertegenwoordigers van het werkveld Aukje Gerbranda (voortgezet onderwijs Mariscollege Den Haag) Alexander van der Kooy (voortgezet onderwijs Gouda Atlas onderwijsgroep) Bas Koeleman (buurtsport coördinator Tenier plantsoen Den Haag) David Steenhage (Voortgezet onderwijs, Aloysiuscollege) Willem Giezeman (Teamplayers Den Haag)	- Kwaliteit van het programma en de afgestudeerden - Betrokken bij de interne kwaliteitszorg

²¹ Op 17 juni vindt op het terrein (binnen en buiten) de Jeugdolympiade plaats. Een sportdag, georganiseerd door studenten van de HALO, voor alle groep 8 leerlingen van het Haagse basisonderwijs.

²² Tijdens het gesprek met de onderwijscommissie was niet genoeg tijd om ook het thema stage te bespreken. Vandaar dat een extra gesprek over de stage is opgenomen in het programma.

Tijd	Gesprekspartners	Onderwerpen
	Rob Smit (Stichting De Haagse Scholen primair onderwijs)	
17.00 – 17.45	Materiaal inzage	- Bestudering documenten ter inzage (portfolio's en tentamens).
17.45 – 18.00		- Intern overleg / terugkijken op dag 1 - Bepaling pending issues

Programma – dag 2

Varianten: voltijd en duaal

Locatie: Laan van Poot 363 2566DA Den Haag.

Datum audit: 18 juni 2014

Tijd	Gesprekspartners	Onderwerpen
08.15 – 08.30		- Intern overleg
08.30 – 09.00	Kwaliteitszorg: Ellen Coster Ad Heijkoop Emile van den Haak	- Evaluatie van resultaten - Maatregelen tot verbetering - Betrekken van medewerkers, studenten, alumni, werkveld - monitoring & verantwoording
09.00 – 10.00	Studenten²³ (inclusief leden Opleidingscommissie) Jelle van Leeuwen (1 ^e jaar) Valerie Braam (Verkorte Leerroute 2) Daan Gras (4 ^e jaar) Gabrielle van der Jagt (4 ^e jaar) Kasja Kortekaas (LIO studente) Tania Jacobs (2 ^e jaar) Vincent van den Haak (1 ^e jaar)	Studenten: - kwaliteit docenten - Informatievoorziening - Aansluiting vooropleiding/ toelating - Toetsen en beoordelen - Studiebegeleiding (inclusief buitenschoolse component/ stages) - Studeerbaarheid/ studielast - Materiele voorzieningen - Afstuderen Opleidingscommissie: - Interactie management - Rol bij interne kwaliteitszorg - Mate van betrokkenheid bij besluitvormingsproces
10.00 – 10.15		- Intern overleg
10.15 – 11.00	Lector: Dr. Sanne de Vries Leden van de kenniskring: Joris Hoeboer Anne Luderus Promovendi Frank Jacobs Annemarie de Witte Studenten 3^e studiejaar: Rachelle Kreischer Michelle Middelburg	- onderzoek - invloed op / betrokkenheid bij het programma - betrokkenheid docenten en het werkveld resultaten
11.00 – 12.00	Materiaal inzage	- Bestudering documenten ter inzage (portfolio's en tentamens).
12.00 – 12.30	Wie het betreft	- (indien van toepassing) pending issues
12.30 – 13.15	Werklunch	▪ Bepaling voorlopige beoordeling
13.15 – 13.45		▪ Korte terugkoppeling

²³ De reguliere derdejaars zijn tijdens het gesprek bezig met een duathlon en zijn dus niet in de gelegenheid om deel te nemen. In het gesprek met de lector zijn wel drie derdejaarsstudenten aanwezig.

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende opleiding is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs" van 22 november 2011. Daarin staan de standaarden vermeld waarop een auditpanel zich bij de uitgebreide opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan een auditpanel moet bepalen of de kwaliteit van die opleiding als voldoende kan worden beoordeeld.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditpanel zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de variant.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditpanel geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geledingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Verantwoording keuze gesprekspartners

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditpanel met in achtname van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Een open spreekuur maakte deel uit van het programma. Het auditpanel heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding het open spreekuur tijdig en op correcte wijze onder de aandacht heeft gebracht van studenten en medewerkers.

Het oordeel van het auditpanel vastgelegd in een conceptrapport werd aan de opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een onderwerp 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' of 'excellent' scores. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs, 22 november 2011'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de basiskwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde standaarden voor basiskwaliteit.

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'onvoldoende' indien standaard 1 of 16 als 'onvoldoende' beoordeeld wordt. Een onvoldoende bij standaard 1 kan niet leiden tot het toekennen van een herstelperiode door de NVAO.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'goed' zijn indien ten minste de standaarden 1, 3, 6, 9, 13, 14, 15 en 16 als 'goed' worden beoordeeld.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'excellent' zijn indien ten minste de standaarden 1, 3, 6, 9, 13, 14, 15 en 16 als 'excellent' worden beoordeeld.

BIJLAGE V Lijst geraadpleegde documenten

- Kritische reflectie opleiding
- Domeinspecifiek referentiekader en de eindkwalificaties / Schematisch programmaoverzicht
- Inhoudsbeschrijving van de programmaonderdelen, met vermelding van:
 - eindkwalificaties, leerdoelen, werkvormen, wijze van toetsen, literatuur (verplicht / aanbevolen), betrokken docent(en) en studiepunten
- Onderwijs- en examenregeling – OER
- Overzicht van het ingezette personeel
 - naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid
 - differentiatie in graad uitgedrukt in % van het totaal.
- Overzichtslijst van *alle* afstudeerdossiers van de laatste twee jaar
- Samenvatting en analyse recente evaluatieresultaten en relevante managementinformatie.
- Verslagen overleg in relevante commissies / organen
- Documentatie over student- en docenttevredenheid
- Toetsopgaven + beoordelingscriteria en normering en een representatieve selectie van gemaakte toetsen en beoordelingen
- Handboeken en overig studiemateriaal
- Beleidsplan op het gebied van onderzoek
- Personeels(beleid)plan
- Kwaliteitszorgplan
- Beleidsplan ten aanzien van de toegankelijkheid en studeerbaarheid voor studenten met een functiebeperking

De door het panel bepaalde representatieve selectie van afstudeerdossiers van de afgelopen twee jaar met beoordelingscriteria en normering (op studentnummer):

Aantal	Variant	Inzagemoment	Studentnummer
1	Voltijd	Voorafgaand aan de audit	08023514 / 09027971
2			09012818
3			09013393
4			08021058, 08023670
5			09031464 en 09019413
6			08013128, 12018260 en 08028230
7			09013962
8			09022848 en 10002774
9			09035095 en 09028579
10			09031804 en 09024247
11			09014373 en 09058516
12			20053427
13			09027890 en 09010475
14			09005765 en 09020985
15			10035389
16	Duaal		08036942, 08036527
17			08020728 en 08032211
18			09019456
19			09030360 en 09038124
20			08039704 en 09026282
21	Duaal	Tijdens de audit	10018379 en 10045570
22			10018131 en 10024794
23			08043078
24			08001472

* *Studenten van wie het auditpanel ook het digitale portfolio bekeek.*

BIJLAGE VI Overzicht auditpanel

Samenstelling, expertise en korte functiebeschrijvingen (cv's) van voorzitter, leden en secretaris.

Panelleden ²⁴	Expertise - audit - kwaliteit zorg	Expertise - onderwijs	Expertise - werkveld	Expertise - vakinhoud	Expertise - internationaal	Expertise - studentzaken
Drs. W.G. van Raaijen voorzitter	X	x				
Prof. dr. K. Breedveld deskundige				X	X	
Drs. M. Appelman deskundige		x	X	X		
Drs. J. Koekoek deskundige		X	X	X	X	
K. Vreeburg studentlid						X

I.M. Gies Broesterhuizen secretaris	X					
--	---	--	--	--	--	--

Panelleden	Korte functiebeschrijvingen
Drs. W.G. van Raaijen voorzitter	Dhr. Van Raaijen is partner bij Hobéon en veelvuldig betrokken bij audits, waaronder accreditatieaudits.
Prof. dr. K. Breedveld deskundige	Dhr. Breedveld is algemeen directeur van het Mulier Instituut en bijzonder hoogleraar Sportsociologie en sportbeleid aan de Radboud Universiteit (RU) Nijmegen en was lid van het legitimeringspanel bij het vaststellen van de kennisbasis leraar lichamelijke opvoeding.
Drs. M. Appelman deskundige	Mevr. Appelman heeft bij een gemeente op de afdeling sport gewerkt, was leraar lichamelijke oefening (LO) in zowel het basis- als voortgezet onderwijs en is op dit moment werkzaam als beleidsmedewerker onderwijs bij de Koninklijke Vereniging voor Leraren Lichamelijke Opvoeding (KVLO) en projectmanager bij de VO-raad.
Drs. J. Koekoek deskundige	Dhr. Koekoek is ruim tien jaar opleidingsdocent en sinds 2013 hogeschool hoofddocent bij de opleidingen Lichamelijke opvoeding en Sport en Bewegen van Hogeschool Windesheim. Bovendien is hij sinds 2010 lid van de kenniskring van het lectoraat 'Bewegen, School & Sport'.
K. Vreeburg studentlid	Dhr. Vreeburg is vierdejaars student bij de Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de eerste graad in Lichamelijke Opvoeding (ALO) van de Hogeschool van Amsterdam.
I.M. Gies Broesterhuizen secretaris	NVAO gecertificeerd secretaris d.d. november 2010.

Op 28 april 2014 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het panel t.b.v. de audit van de hbo-bacheloropleiding HALO van de Haagse Hogeschool, dossiernummer 002862.

²⁴ De grootte van het kruisje geeft enigszins de mate van deskundigheid aan (groot is meer, klein is minder).

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van de NVAO. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende tenminste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling -anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het Evaluatiebureau-, die een volstrekt onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl

I www.hobeon.nl